

Vācu karavīri siltajos ziemas tērpās nomaina cīņas biedrus priekšējās pozīcijā

OTRA ZIEMA AUSTRUMOS

Jau otru reizi šā smagā, bet tomēr sekmīgā vieroto Eiropas nāciju kara pret padomju plašajos austrumu kļajumos iestājusies ziema. Un atkal karavīriem, kas nav pieraduši pie šāda klimata, jāpārcieš tas grūtības, ko saģādā cīņas tik nelabvēlīgos dabas apstākļos. Ledainais saiss un sniega vētras biedē cilvēkus un zvērus. Metru dzīlā sniega kārtā un aizputinātie ceļi traucē karaspēka kustību un aizkavē kara materiālu piegādi.

Un arī šogad, tāpat kā 1941./42. gada ziemā, ienaidnieks ir pārtiecināts, ka nupat tam radusies laimīga izdevība. Atkal no jauna tas raids cīņās milzīgas cilvēku un ieroču masas pretim vācu un viņu sabiedroto karavīriem. Aizvien vēl tas nebeidz agītēt, ka jau reiz bargā Krievijas ziema bija šai kļūmīga kādai armijai — 1812. gadā, kad Napoleons un viņa karapulki bija spiesti izbaudīt sakāves rūgtumu. Aizvien vēl kara sludinātāji Londonā un Ņujorkā cer uz „2. ģenerāli ziemu”. Un jau šodien var droši apgalvot, ka arī šī cerība nerealizēsies. Karaspēks un tā vadība, kam jau aiz muguras ir daudz bargāka ziema nesalīdzināmi sliktākos apstākļos, izturēs arī šā gada ziemu. Aģitācijas stratēģi Maskavā un Londonā gan apgalvo, ka pagājušā ziemā vācu karaspēka galīgu iznīcināšanu „aizkavējuši” tikai daži neparedzēti apstākļi. Turklāt viņi par šiem mīklainajiem apstākļiem noslēpumaini klusē!

Tagad mums atliek tikai konstatēt, ka viscaur austrumu frontē, kas stiepjas tūkstošiem kilometru garumā, vācu un to sabiedroto karavīri modri stāv savās sargvietās un veic slavas pilnus varonādarbus. Pretinieka masu uzbrukumam stājas pretim grenadierji un pionieri, tankisti un lielgabalinieki, radiotelegrafisti, piegādes kolonnu vadītāji un arī lidotāji ar nesalauzamu griezumam, lieliskam kaujas spējām un pirmšķir-

giem ieročiem. Sprotams, cīņa sniegā, salā un vētrās un turklāt ar skaita ziņā daudz pārāku pretinieku, ir smaga. Un turklāt šis pretinieks ir tikpat nežēlīgs un necilvēcīgs, kā viņa zemes dabas spēki, kas ir viņa uzticamākie sabiedrotie. Tomēr, par spīti visām šīm grūtībām, cīņa šai gadā nav ne tuvu tik smaga, kā tā bija pagājušā ziemā. Šobrīd vācu kara vadība un vācu karavīrs pret nīkno ziemu ieguvuši sabiedroto, kas palīdzēs izturēt arī šo smago pārbaudījumu — tā ir 1941./42. gada ziemas kauju pieredze.

Kad plašajos austrumu karalaukos iestājas šā gada ziema, vācu vasaras uzvaras bija jau nodarījušas ienaidniekam ievērojamus zaudējumus. Līdz ar milzīgiem cilvēku un kara materiālu zaudējumiem boļševiki zaudēja arī savus svarīgākos ogļu, dzelzs un rūpniecības apgabalus, milzīgus kviešu lauku apvidus un nozīmīgus eļļas avotus. Tādējādi mazinājās ienaidnieku kaujas spējas un tika bīstami apdraudēta viņu apgāde. Par spīti tam boļševiki tomēr neatturējās no lielām ofensīvām. Tas notika tādēļ, lai saistītu iespējami lielus vācu spēkus, tādējādi panākot Ziemeļatrikā angļu un amerikāņu akcijas atslēgšanu, un, par visām lietām — lai iespējami drīz kaut kas izšķirtos pašu boļševiku kritiskajā stāvoklī. Lēnām, bet droši apstiprinās Vadona ietīktā patiesība, ka šādus triecienus (un ar to viņš domāja lielos panākumus iznīcināšanas kaujās pret boļševikiem) ilgstoši nespēj izturēt neviena tauta.

Šā gada ziemai vācu karaspēks bija cītīgi sagatavots nekā pagājušā gada sākumā. Gan vācu vadība jau pašā sākumā pārāk labi apzinājās, cik grūts būs ziemas karagājieni padomju zemē. Tā zināja arī, ka ienaidnieks nesaudzīgi izmantos priekšrocības, ko tam solīja cīņas sniegā un salā. Ziemas iestāšanās pagājušā gadā notika tai

laikā, kad karaspēki vēl tikai gatavojās uzbrukumam. Vadības rīcībā vēl nebija visu ziemas karagājienam nepieciešamo pieredzi. Notikumu gaita tai tomēr deva vērtīgu pieredzi, kas šogad likta lietā. Arī pats karaspēks daudz ko mācījies. Tas sakāms īpaši par smago mašīnu vadītājiem, par pozīciju un patvertu ierīkošanu, ziemas apģērbu u. t. t. Otrai kara ziemai austrumos vācu karavīrs ļoti apbruņojies ne tikai ierīcībās, bet arī iekšēji. Agrākie cīnītāji ir norādījušies vislielākam saļam, un tie, kas no jauna pienākuši klat, ātri piemērojas jaunajiem apstākļiem un mācās pareizos paņēmienus no vecākajiem kara biedriem.

Bez tam arī stratēģijas ziņā vācu bruņoto spēku vadība šai 1942./43. gada kara ziemai guvusi pieredzi. Ir skaidrs, ka tad nav svarīgi gūt panākumus prestiža dēļ, bet ka tā turpinās ienaidnieka iznīcināšanu, līdz tas būs galīgi safriekts. Ienaidnieka zaudējumi, tāpat kā pagājušā ziemā, ir milzīgi. Tā ka laisti darbā jauni automātiski ātrsāvēju ieroči, pretinieka pusē šoziem ir vēl vairāk kritušo nekā pērn. Sprotams, ka pretinieks to visu noliedz. Vācu aizstāvēšanās elastība to apmulsina. Viņš runā par uzvarām, kur tādu nemaz nav bijis, zino, ka iznīcinājis pretinieka spēkus, lai gan vācu un viņu sabiedroto elastīgās aizstāvēšanās dēļ pretiniekam neviena iznīcināšanas kauja nav izdevusies. Pretinieks un tie, kas tam labvēlīgi noskaņoti, brīnīsies, kad dabūs reiz zināt, kas patiesībā šais cīņās ir zaudētājs. Tas pats sakāms par cīņām Velikije-Luku atbalsta punkta dēļ. Svarīgs ir viens fakts: pēc aplēsumiem līdz 10. janvārim padomju vadība te raidīja cīnās 11 strēlnieku divīzijas, 5 strēlnieku brigādes, 8 tanku brigādes, un tās, cīnoties pret varonīgo garnizonu, zaudēja 80 proc. no saviem spēkiem. Aizvien no jauna boļševiki sūtīja savas lauzu masas drošā nāvē tikai tāpēc, lai gūtu prestiža panākumus. Ja vēl iedomājamies, ka ik dienas sašauj jeb padara cīņai nespējīgus 120—130 padomju tankus, tad mums kļūst skaidrs, cik lielus zaudējumus pretinieks cieš šai otrā kara ziemā.

Svarīga ir arī vācu pozīciju sistēma plašajā padomju telpā. Šai karā nevar runāt par ierakumiem un nocietinājumiem, kas nepārtraukti stieptos no tālajiem zemelēm līdz Kaukazam. Austrumos izveidoti atbalsta punkti, kas nostiprināti pret uzbrukumiem no visām pusēm — t. s. „eža” pozīcijas. Aiz šiem atbalsta punktiem atrodas rezervspēki, kas gatavi doties cīņā, tiklīdz ienaidniekam būtu izdevies izspraukties caur kādu neaizsargātu vietu. Ja pirmajā kara ziemā austrumos boļševikiem kādreiz izdevās pārraut galveno aizsarglīniju, tad viņi nonāca telpā, kas nebija sagatavota viņu atsīšanai. Ja viņiem tagad izdodas izlauzties caur priekšējo līniju, tad tie iekļūst pozīciju sistēmā, kur tiem neglābjami jāiet bojā. Arī ar saviem lielajiem uzbrukumiem boļševiki līdz šim nekā sevišķa nav panākuši. Zīmīgs šīs ziemas korošanās ir tas, ka vācu spēki ne tikai aizstāvas, bet daudzās vietās dodas arī sekmīgos pretuzbrukumos, izdarot pat ofensīvas operācijas, kur boļševikus nogriež, ielenc un iznīcina.

Katrā ziņā austrumfrontes stāvokli šai ziemā varam aplūkot mierīgas drošības apziņā. Spēks, kas pērn nespēja satricināt vācu fronti, arī šoziem to nevarēs. Arī šoreiz neuzvarēs vis cilvēku un ieroču masas, bet gan labākais karavīrs, labākie ieroči un labākā vadība. M. V.

Metru sardze austrumu frontes vidējā daļā.

PLŪTOKRATISKĀ PRESĒ

„Tāda lieta kā preses brīvība Savienotajās valstīs neeksistē! To zinu es, to zināt arī jūs. Jūsu vidū nav neviena, kas iedrošinātos savas personīgās domas, savu pārliecību sniegt lasītājiem, un, ja arī kāds to iedrošinātos, tad jau iepriekš viņš zinātu, ka šis raksts nekad neparādīsies laikrakstā. Es saņemu 250 dolarus nedēļā, lai manas personīgās domas neparādītos laikrakstā. Jums maksā līdzīgas summas par tādu pašu darbu.”

Šos vārdus, kas tik spilgti raksturo tā saukto preses brīvību Savienotajās valstīs, teica viens no pazīstamākajiem amerikāņu žurnālistiem — Džons Svintons 1938. gada martā kādā žurnālistu sanāksmē. Šis pats vīrs, kam drīz pēc minētās sanāksmes bija jāaiziet no žurnālistikas, jau 1913. gadā sevišķi asā veidā uzstājās pret naudas važas kalto preses brīvību, kāda valdība Savienotajās valstīs. Džons Svintons vairākkārt pasvītrotis, ka amerikāņu žurnālisti par naudu pārdod savu pārliecību, jo viņi zina, ka nākošajā dienā pēc tam, kad viņi iedrošinātos uzrakstīt izdevējiem nevēlamu patiesību, tie atrastos uz ielas bez centa kabatā un arī bez jebkādam cerībām atrast darbu kādā citā laikrakstā. Amerika esot visu iespēju zeme. Tajā iznāk tūkstošiem dažādu laikrakstu un žurnālu, kuri savā starpā apkaņojas un ķuru izdevēji šķiet esam lielākie ienaidnieki. Bet vienā lietā visi izdevēji ir vienojušies. Neviena redakcija nepieņems darbā no citas redakcijas par izdevējiem nevēlamu darbu izmestu līdzstrādnieku.

Lūk, tāpēc, saka Svintons, amerikāņu žurnālists spiests apmelot savu tautu, sniegtot tai apziņāti nepatiesu un tendenciozu informāciju. Viņam jāpārdod sava pārliecība, žurnālista ētika un gods maizes rie-

ciena dēļ. Amerikāņu žurnālisti ir tikai marionetes, kas dara to, ko izdevēji liek. Tāda ir tā sauktā preses brīvība, par ko daudz runāts, daudz jūsmots un par ko arī tagad vēl daži laudis nav īsti skaidrībā. Nereti dzirdētas domas, ka autoritārā iekārta, it sevišķi Vācijā un Itālijā, esot iznīcinājusi legendāro preses brīvību. Laikrakstiem tagad esot jāraksta tas, ko tiem liek.

Ir taisnība. Tāda preses brīvība, kādu to redzam „brīvās demokrātijās” Anglijā un Amerikā, autoritārās valstīs nepastāv. Taču tieši tāpēc mēs varam apgalvot, ka mūsu prese ir simtreiz brīvāka par „brīvo” presi mūsu ienaidnieku nometnē. Mūsu laikraksti raksta to, ko viņiem liek... pienākums un atbildība pret savu tautu un tās nākotni. Ar to vien, ka mūsu prese tagad nav vairs zelta bedre uzņēmīgiem un peļņas kāriem veikalniekiem, mēs esam noņēmuši tai naudas važas, kas to ierobežoja. Likvidējot privātos izdevējus, kuri vienīgais nolūks bija peļņa, un presi nododot valsts pārziņā, autoritārās valstīs atdeva tai brīvību, kādas nav un laikam nekad arī nebūs tais zemes, kur brīvības vārds pārvērsts par kailu saukli plašāko tautas slāņu apmulsināšanai

Angļu un amerikāņu laikraksti gandrīz simtprocentīgi pieder atsevišķām personām vai izdevēju sabiedrībām. Izņemot nedaudzus mazus provinces laikrakstus, gandrīz visi pārējie pieder žīdiem. Bet arī tie nedaudzie laikraksti, kur žīdi līdz šim nav varējuši iespīesties, netieši tomēr atrodas žīdu ietekmē. Kā zināms, amerikāņu un angļu laikraksti saimnieciski lielā mērā balstās uz sludinājumiem. Lielākās firmas un rūpniecības uzņēmumi savus sludinājumus laikrakstiem nodod uz veselu gadu, pie kam šo sludinājumu vērtība sniedz daudzus simtos tūkstošu. Ja kāds no šiem laikrakstiem kādreiz iedrošinās ievietot tikai vienu žīdu veikalniekiem nevēlamu ziņu vai ievadrakstu, tad nākošajā dienā laikraksta izdevēji saņem noteiktu norādījumu, tādas lietas nākotnē vairs neatkārtot, vai arī atteikties no sludinājumiem. Raksturīgu liecību par to dod amerikāņu laikraksts „Connecticut Staats Zeitung” 1936. gada 7. maija rakstā par kādu laikraksta izdevēju, kas, būdams Vācijas politikai draudzīgi noskaņots, tomēr sniedzis savā laikrakstā nepatiesas un tendenciozas ziņas par Vāciju. Šis izdevējs paskaidrojais — „Es esmu amerikānis, esmu veikalnieks — „Es esmu amerikānis, esmu veikalnieks un gribu pelnīt, lai varētu uzturēt sevi un savu ģimeni. Tas man nebūtu iespējams, ja es ar Vācijai draudzīgiem rakstiem sanāktu naidā ar veikalniekiem, kuri sludinājumi man ienes gadā vienu miljonu dolaru.”

Amerikāņu prese visā pasaulē pazīstama kā sensāciju prese, kam nav nekādu likumu, nekādas goda sajūtas. Amerikāņu laikraksti bez kādas kautrēšanās savās slejās sniedz visplašākos iztirzājumus par kādas personas intīmo dzīvi tikai tāpēc, ka zemākiem tautas slāņiem tas patīk, tie laikrakstus pērk, un izdevējiem tāda kārtā rodas ienākumi. Amerikāņu žurnālistiem, ja tie grib nopelnīt, par katru cenu jācenšas atrast kāda sensācija. Ja tādas nav, tā jāizdomā pašam. Ja miera laikā amerikāņu prese kalpoja īpaši izdevēju ienākumu vairošanai, tad līdz ar Rūzvelta nākšanu pie varas un viņa sāktu kara kūdīšanas kampaņu arī laikrakstiem nācās pakļauties Rūz-

velta diktātam. Ciešā sadarbībā ar izdevējiem Rūzvelts prata izmantot veikalnieku peļņas kāri savu intrigu vīšanai. Lai tautu noskaņotu pret Vāciju, Rūzvelts deva mājienu visiem laikrakstiem sniegt vistrakākas ziņas par notikumiem Vācijā. No laikrakstu speciālkorespondentiem Eiropas valstīs uz Ameriku plūda gaļu garie ziņojumi un speciālziņojumi, kas pa lielāku daļu bija radušies amerikāņu vēstniecībās.

Kāds Savienoto valstu korespondents Parīzē 1938. gadā jautāts, kāpēc viņa pārstāvētais laikraksts sniedz tik aplamas ziņas par Vāciju, atbildēja: „Tāpēc, ka mans izdevējs to prasa. Es saņemu noteiktas instrukcijas par kādiem tematiem un kādā stilā man jāraksta. Ja es to nedarītu un iedrošinātos uzrakstīt kaut vienu cildinājuma vārdu par Vāciju, otrā dienā mani atsauktu un manā vietā nāktu cits, kas izdevēju rīkojumus izpildītu burtiski.”

Šai melu kampaņai, ko pēc Rūzvelta rīkojuma bija sākusis amerikāņu prese, piedalījās arī diplomātiskās pārstāvniecības. 1939. gada 2. septembrī, tātad otrā dienā pēc Vācijas un Polijas konflikta sākšanās, kad Savienotās valstis vēl vienmēr atgādināja savu neitralitāti, Savienoto valstu vēstnieks Parīzē Bullits telegrafēja savam kolēgam Varšavā: „Sūtiet šausmu ziņas par vācu briesmu darbiem!”

Rīkojums bija skaidrs. Amerikāņu vēstnieks Varšavā arī centās, ko spēja. Vēstniecības šausmu stāstus vēl papildināja un pārstrādāja žīdu redaktori Amerikas laikrakstos, un tad tos varēja pasniegt lasītājiem. Ka šais „speciālkorespondentu” ziņojums nebija neviena vārda patiesības, nebija svarīgi. Galvenais — tos taču sniedza tā sauktā brīvā prese. No šejienes ziņojumus pārņēma angļu un Anglijas un Amerikas pakalpojo valstu laikraksti, visā pasaulē izplatot žīdu aģentu smalki savītās intrigas.

Pret tā saukto preses brīvību cīnījušies daudzi valsts vīri, bet tikai Vācijai un Itālijai kā pirmajām izdevās presi no šīs „brīvības” atbrīvot. Jaunās Eiropas valstīs jau izveidojušies cita prese, kas, būdama atbildīga par saviem rakstiem valsts vadībai, ir līdz ar to atbrīvota no atsevišķo personu diktāta. Mūsu prese tagad ir brīva šā vārda patiesajā nozīmē. Mūsu prese savu spēku un varu izlieto, lai celtu savas tautas un valsts labklājību un nodrošinātu tai drošu un mierīgu nākotni. K.

Tas ir kara kūdītājs Bullits.
Laikmeta arch.

Gaisa varoni

1942. gada oktobrī, kā piektajam vācu karavīram, Vadonis piešķīra bruņinieka krusta vainagu ar šķēpiem un briljantiem majoram Hermann'am Graf'am, kas ar vairāk nekā 200 gaisa uzvarām ir izvirzījies pasaules labāko lidotāju iznīcinātāju priekšgalā. Līdz šim šo vācu armijas augstāko goda zīmi ir izpelnījušies tikai lidotāji iznīcinātāji. Kā pirmais plkv. Mölders's to ieguva pēc 101 gaisa uzvaras, otrs — plkv. Galland's pēc 94 uzvarām, trešais — majors Gollob's pēc 150 uzvarām un ceturtais — kapt. Marseill's ar 125 uzvarām. Kā Mölders's, tā arī kapt. Marseill's ir miruši lidotāja nāvē, un viņu panākumi, tāpat kā pirmā pasaules kara varoņa Richthofen'a nopelni, uz mūžīgiem laikiem būs ierakstīti gaisa iekarošanas vēstures izcilākajā lapaspusē.

Kas var būt vienkāršāks? — domā lasītājs, lasot virspavēlniecības ziņojumus, ka atkal ir notriektas tik un tik lidmašīnas un varonim piespriests bruņinieka krusts. Ir jānošauj tikai zināms skaits pretinieku, un bruņinieka krusts — rokā. Bet vai kāds ir padomājis, ko nozīmē lidotājam sasniegt šādus ārkārtējus panākumus un cik viegli tie iegūstami. Vai tuvošanās pretiniekam ir tik vienkārša, ka atliek tikai to pemt precīzi uz grauda, nospiegt lielgabalu un ložmetēju sprūdus, un pretinieks jau liesmu apņemts gāzīsies zemē? Nē, tā tas nav! Lai kļūtu par lidotāju iznīcinātāju, jābūt labam lidotājam, kas spēj vadīt mazās, ātrās, kustīgās lielas jaudas motoru lidmašīnas, kuŗas ar milzu ātrumu traucas padebešos. Katra šāda lidmašīna ir īsts tehnikas brīnumdarbs — maza, ar nelielu plāksņu virsmu, ar šauru, nelielu kabīni, kuŗā tikko vieta vienam lidotājam. Tai ir ievēlamās skrietules, radio aparāts, tā apbruņota ar vienu vai diviem lielgabaliem un četriem līdz astoņiem ložmetējiem. Lidmašīnas ātrums sasniedz pat 700 km stundā un kāpšanas spēja tāda, ka 7000 vai 8000 metru augstumu tā sasniedz dažās minūtēs. Šādas lidmašīnas griesti, t. i. maksimālais augstums ir vēl daudz augstāks. Saprotais, ka lidmašīnā, kas lido tādos augstumos, iebūvēts arī skābekļa aparāts un kabīne un lidotāja apģērbi tiek apsildīti, jo tik augstu gaisā pat vasarā ir stipri zema temperatūra. Bez tam lidmašīnai ir ierīces bumbu piekabināšanai, tā kā tā var apkarot zemes mērķus ne tikai ar saviem uguns ieročiem, bet arī ar bumbām. Daudzo palīgierīču, kā: gaisa bremžu, skrietuļu mehānismu, maināmā soļa propelleru, ieroču un radio apkalpošana — bez pašas lidmašīnas vadības jau prasa no lidotāja augstu garīgu attīstību, aukstasinību, mieru un nosvērtību, un par visām lietām kaujas prieku un uzbrukuma garu. Bez šīm īpašībām lidotājs iznīcinātājs nav savā vārda vērts. Pats par sevi saprotams, ka viņa lidošanas teknikai un šaušanas mākslai ir jābūt telcami izkoptām.

Par vācu lidotāju iznīcinātāju inspektoru ievērojamā vācu lidotāja Mölders'a vietā iecelts otrs ievērojamākais vācu kara lidotājs plkv. Galland's, paaugstinot viņu ģenerālmajora pakāpē. Galland'am ir tikai 30 gadu.

Vācu kara lidotājs majors Gollob's. Viņš savas lidotāja gaitas sāka ģefreitera pakāpē

Pamanot pretinieka lidmašīnu formācijas, iznīcinātāju vienības vai atsevišķas lidmašīnas uzbrūk pretiniekam, kas, pamanījis savu lielāku briesmu — iznīcinātāja — tuvošanos, šauj no visiem stobriem. Lai drāztos pretim ienaidnieka ložu krusai, iznīcinātāja vadītājam jābūt ar lielu nervu izturību. Tuvojoties līdz dažiem simtiem metru un pat vēl tuvāk līdz dažiem desmit metriem, no visiem stobriem jāsāk šaut, jo šaušanas ilgums, ievērojot lielo ātrumu, var būt tikai dažas sekundes vai pat sekundes daļas. Šai laikā ir jāapleš apsteigums, ko noies pretinieka lidmašīna laika sprīdī, kamēr to panāks iznīcinātāju uguns ieroču lodes vai granātas. Šā apsteiguma lielums stipri atkarājas no lidmašīnas stāvokļa uzbrūkot, no tās ātruma un pretinieka manevrēšanas, jo tas centīsies, cik vien iespējams, izvairīties no iznīcinātāju uguns. Saujot tiek izdarīta vēl tēmešanas korekcija, jo iznīcinātāju lielgabaliem un ložmetējiem municija ir ar spīdošu trajektoriju. Ir par maz pretinieka lidmašīnu tikai sašaut. Lai to nogāztu zemē, jātrāpa svarīgas vietas, lai izmestu to no ierindas, jeb jānošauj lidmašīnas vadītājs. Uzbrukuma panākumus fiksē iebūvēta kino kamera. Ja satiekas divas atsevišķas lidmašīnas gaisā, tad viss atkarājas no lidmašīnu aerodinamiskām īpašībām un galvenais no pašiem lidotājiem. Labāks lidotājs, pat ar vājāku mašīnu, gandrīz bez briesmām notrieks pretinieku zemē. Kā vilciņš tad lidmašīna griežas ap lidmašīnu, cenzdamās viena otrai iekļūt astē, lai tad ar savu nekustīgi iebūvēto ložmetēju un lielgabalu uguni ņemtu pretinieku uz grauda. Ar vistrakākām figūrām un evolūcijām tad vājākais mēģina izbēgt savam liktenim, bet reti tas izdodas. Sašautais pretinieks kā degoša lāpa gāžas zemē, sašķīstot drupās. Gaisa kaujā izšķiras, vai būt vai nebūt. Ar zirņiem nešauj arī pretinieka zenītbaterijas, zenītložmetēji un kājniece ieroči tad, kad iznīcinātāji apkaļo zemes mērķus, uzbrūkot pretinieka spēku sablīvējumiem, bruņu mašīnām, kolonnām vai citiem mērķiem. Dienā un naktī nāvei un iznīcībai raugās ik mirkli acīs lidotājs iznīcinātājs, tomēr tas visas grūtības pārspēj.

H. Cukurs.

Majoru Graf'u Minchene uzņēma kā savu goda viesi. — Attēlā: Graf's parakstās goda viņu grāmatā

Scherl'a uzd.

Karā cietušo nākotne

Kļuvis jau par paradinu goda vietas nācījas svinībās un citos sarīkojumos aizvien ierādīt ievainotajiem frontes karavīriem. Tā ir maza pateicība par lielajiem frontes cūpiem. Daudz vēsāk pret karā cietušajiem izturējās priekš 25 gadiem ne tikai Lielvācija, bet arī visur citur.

Daudz lietu tēm sagādāja piemērota darbalauka atrašana. Tikai nacionālsociālistiskā Vācija, uzlabojot karaspēka aizgādību, nodrošinājusi visu sociālo stāvokli.

Par svarīgāko uzskata karā cietušo tiesības strādāt. Ja karavīrs kļuvis nederīgs dienestam, bet saglabājis darba spējas, viņš var būt drošs, ka to uzskatīs par pilnvērtīgu darba spēku. Neviens nešaubās, ka šai karā cietušie jaunie karavīri pēc drošsirdīgajām kara gaitām pierādīs savas spējas arī saimniecības laukā. Šai ziņā viņiem neatsverams atbalsts ir aroda aizgādība, kas tagad darbojas ļoti izdevīgos apstākļos. Tomēr jāatzīst, ka ar karā cietuša atgriešanos agrākajā darbā vai aroda, šis jautājums vēl nav atrisināts. Ievainojumu sekas bieži sagādā lielas grūtības: jāpārtrauc darbs, rodas īpaši izdevumi sakarā ar braukšanu, ņēlu, apģērbu, pārtiku. Katrā ziņā svarīgi, lai karā cietušais atbilstu tādu darbu, kur tas justos apmierināts.

Galvenais nav iegūt jaunu darba spēku tautas saimniecībai, bet gādāt par to, lai fiziski cietušais saglabātu spirtu, veselīgu garu. Lielvācija šai ziņā daudz mācījusi no pirmā pasaules kara notikumiem. Toreiz, kad ievainoto, tāpat kā kritušo karavīru skaits bija nesaldzināmi lielāks nekā tagadējā karā, ar vācu Sarkanā krusta gādību un izlietojot teicamos chirurgijas sasniegumus, no 12,7 miljoniem ievainotu un saslimušu karavīru dienesta spējas atguva 11,5 miljoni, t. i. 90,9 proc. kara laukā cietušie. Tagad, kad rūpes par karā ievainotajiem daudz lielākas un arī chirurgiskā un ortopēdiskā ārstēšana ievērojami progresējusi, panākumi vēl lielāki.

Šis ievainotais važonis, kuja labā roka kaula lūzuma dēļ zaudējusi darba spējas, vaits nevar braukt ar zirgiem. Tādēļ viņš šē ar mākslīgu roku mācās vadīt traktoru.

Karā cietušie vispirms mācās lietot savus mākslīgos locekļus. Attēlā — kāds karavīrs, kas zaudējis labo roku, valsts izmēģinājumu saimniecībā Luizenhofā apcērp dzīvzoģu.

Putnkopības fermā ievainotos karavīrus iepazīstina ar visiem šīs nozares darbiem. Pēc apmācību laika tie var izglītoties vai nu par putnkopjiem vai putnkopības instruktoriem.

Uzņ.: Scherl 5, Weltbild 2.

Pa' labi: galdnieks, kas kaņā zaudējis roku, Berlīnes tehniskajā kaņā arodskolā rod iespēju strādāt savu meistardarbu.

Daudz domā par to, vai fiziski veselos iestāžu un pārvaldes darbiniekus nevarētu likt kādā praktiskā darba laukā, bet viņu vietā kaņā cietušos. Bez tam pāidagoģiski apdāvinātos kaņā cietušos ieceļ par instruktoriem rūpniecībā, amatniecībā un tirdzniecībā. Tos, kas agrāk strādājuši par mūrniekiem vai nāmdarjiem, speciāli sagatavo, lai viņi arī turpmāk varētu darboties kādā sava aroda nozarē. Šai apmācībai ir liela nozīme tāpēc, ka pēc kaņā daudzās Eiropas pilsētās būs jānovērs ne tikai namu bojājumi, bet būs jāceļ arī labāki, jaunām sociālām prasībām piemēroti dzīvokļi. Tāpat sevišķi noderīgi apgādes un dzīvei nepieciešamo preču rūpniecībā ir tie kaņā cietušie, kas izmācījušies par tehniskiem zīmētājiem.

Rūpniecībā svarīgs ikviens arodstrādnieks. Un ja mēs domājam par plašajiem austrumu apgabaliem, kam Eiropa būs jāapgādā ar nepieciešamiem pārtikas līdzekļiem, tad ir skaidrs, ka tur jau tagad vajadzīgs liels skaits mācītu zemkopju, nemaz nerunājot par nākotni. Arī šiem uzdevumiem sagatavo ļoti daudzus kaņā cietušos. Šai nolūkā Brandenburgas Markas, Zaksijas, Vestfālijas un Bavārijas zemnieku organizācijas ierīkojušas īpašas skolas. Pirmajos mācību gados noskaidrō, par ko katrs īpaši interesejas un kādu arodu tas spēj veikt par spīti saviem fiziskajiem defektiem.

Šādai kaņā cietušo arodaizgādībai ir milzu panākumi. Tā nodrošināts ne tikai viņu saimnieciskais stāvoklis, bet arī gara možums un veselība. Līdz ar darba prieku viņos atostas arī dzīves prieks. Viņi pārliecinās, ka tie ne tikai veikuši savu pienākumu cīnās, bet, ka viņu nestos upurus arī pienācīgi novērtē Reichsministrs Dr. Goebbel's atradis īsto vārdu, nosaukdams šā kaņā ievainotos par „nācījas goda pilsoņiem”. Tas sakāms ne tikai par vācu, bet visu pārējo Jaunās Eiropas nācīju un tautu kaņā cietušajiem kaņāvīriem.

M. V.

Ciņās ievainotie lauku ļaudis iepazīstos ar lauksaimniecības mašīnu darbību Vartenbergas skolā Berlīnes tuvumā.

Kāds rokā ievainots mašīnu būvētājs Berlīnes tehniskajā kaņā arodskolā piedalās mašīnu būvtechnikas zīmēšanas kursos, lai vēlāk varētu strādāt par zīmētāju.

Kaņā ievainotais elektronmašīnu būvētājs, kas Berlīnes tehniskajā kaņā arodskolā gatavojas uz meistara pārbeudījuma, darbā pūvītas.

Cilvēks, kas visu zina

6000 KM KRUSTĀM ŠĶĒRSĀM PA LIELVĀCIJU

„Kolekcionāri — laimīgi ļaudis,” — teicis Goethe, un tam ir zināma taisnība; citādi nebūtu tik daudz kolekcionāru. Daudzi no viņiem savai kolekcionēšanas dzīvai jeb pareizāk gan — kaislībai, veltījuši visu savu brīvo laiku, ziedojuši visus savus līdzekļus. Daža laba kolekcionāra savāktie materiāli bijuši tik bagātīgi, ka no tiem vēlāk izveidojušies plaši arhīvi un pat muzeji. Plaši pazīstama ir vācu zinātnieka — kolekcionāra barona Ferdinanda Neufforge's kolekcija. Tanī vispilnīgāk sakopoti materiāli, kas raksturo vācu kultūras garu. Barons Neufforge vairākus gadu desmitus apmeklēja grāmatu ūtrupes un visus antiķvāriātus. Viņa kolekcijas katalogs aptver 600 lapaspuses. Tikpat pazīstama ir gaima padomnieka Dancheļovskij vērtīgā kultūrvēsturiskā fotogrāfiju kolekcija, kas pašreiz atrodas Vīnes Nacionālā bibliotēkā. Tanī atrodami uzņēmumi sākot ar pagājušā gadsimta otro pusi līdz pasaules kara sākumam. Ļoti īpatnēja ir Vīnes Burgteātra bijušā direktora un šā teātra aktiera Maxa Paulsen'a kara zinātnes, kāršu un ģenerālštābu plānu kolekcija. Dižajā vācu tehnikas muzejā pili Minchenē, kam pamatu licis Oskars fon Mūllers, vācu tehnikas attīstība sakārtota ļoti pārskatāmā veidā. Šo darbu viņš sācis ar to, ka sistematiski atrāvis iznīcībai un aizmirstībai padotos piemēnas gabalus.

Achenas laikrakstu muzeja pastāvēšanai jāpateicas Oskar am fon Forkenbek am. Viņš savācis visā pasaulē iznākošos periodiskās preses izdevumus. Muzejā ap 170.000 priekšmetu. To skaitā var atrast arī daudz kurioza. Kāds Parīzes laikraksts, kas iznācis ik pa 2 nedēļām, izsniedzis katram šā laikraksta pircejam svētpi, lai ar to izsvīlptu politiķi — ģenerāli Bulanzē; kas darbojās pēc 1870. gada revanša kara.

Ptasakā vēsturisko dokumentu un dažādu lietisku pierādījumu kolekcija atrodas Minchenē. To vairāk nekā 30 gadu ilgā neatlaidīgā un pašizliedzīgā darbā savācis minchenietis Friedrich's Josef's Maria Rehse, liels īpatnis, kādu Minchenē, kā jau ievērojamā mākslas dzīves centrā, nav mazums.

Liktenīgie šāvienī 1914. gada 28. jūnijā Sarajevā, kam par upuri krita Austro-Ungārijas troņmantnieks Franz's Ferdinand's ar savu laulāto draudzeni, un kas izraisīja pirmo pasaules karu, ierosināja Miunchenes fotogrāfu Rehse vākt visus pieejamos rakstītus, iespiestos un citus dokumentus, kam vien kāds sakars ar sekojošā laika sprīža vēsturiskajiem notikumiem. t. i. pasaules karu, tā beigām un juku laikmetu, kurš tik smagi skāra Vāciju un tās ļauli. Rehse vispirms savāca visus dokumentus, grāmatas, žurnālus, laikrakstus un to izgrīezumus, kas vien attiecās uz pasaules karu.

Karš ieilga. Pie Minchenes pārtikas preču veikaliem stāvēja bērni un nabadzīgas sievas garu garajās rindās. Tautas apģāde ar dzīvei nepieciešamo bija vārgs punkts toreizējā kara saimniecībā. Tā nedeva tādu drošību cilvēkiem raudzīties ar palāvību nākotnē kā šobrīd, par ko jāpateicas nacionālsociālistiskai iekārtai. Mincheniešu vidū, kas nezināja, kā apmierināt tukšo videru, dzīvoja vīrs, kas savas trūcīgās maizes, gaļas un sviesta markas rūpīgi noglabāja skapī mājās un labāk cieta badu, nekā deva tās maizniekam vai miesniekam. Tas pats vīrs, ko minchenieši nokristīja par „savādnieku”, kas brīvprātīgi badojās,

diendienā un naktīs bija sastopams ar milzu portfeli Minchenes ielās. Viņš pacēla no ielu bruģa papirus, ko citi meta zemē. Izmantojot naktis tumsu, viņš noplēsa no reklāmu stabiem uzsaukumus, rīkojumus, paziņojumus. Spiestuvēs un kancelejās viņš lūdza brošūru un formulāru brīveksempļārus.

Rehse vāca materiālus, par ko zinātnē nepavisam neinteresējās: pārtikas produktu un apģādes kārtītes, rīkojumus un paziņojumus, vēstules un rokkrastus, grāmatas un kartes, fotogrāfijas un plakātus, skrejlapīņas un visādu pastāvošu un dibināmo partiju programmas un to projektus, valsts ienaidnieku un sabotētāju kūdišanas rakstus, antantes valstu uzsaukumus, papīra, zīda, adas vai porcelāna karālaika naudu, karikatūras, kuriozitātes un visāda veida bezgaršīgu kara laika ražojumus — ar Vācijas nacionālām krāsām un Dzelzs krustu rotātus šķīvjus, tase un kābiņas, akmeņogļu briķetes ar uzrakstu „Dievs, sodi Anglijai!”, bikšu lencea ar ieaustu „Uz priekšu, urrā!”, papes ripas alus glāzēm ar uzrakstu „Daudz ienaidnieku, liels gods!”, spēļu kārtis ar vācu karavadoņa galvām, bet piedevām arī vēl dažādus „erzacus” — veļu no nātrēm un papīra, koka un metālla korpju zoles, pārtikas un garšvielu paraugus oriģinālos iesaiņojumos, piemēram, ievārijuma aizstājēju ar nosaukumu „vecmāmiņas žeļeja”, dāvanas karavīriem frontē — cigārus no kļavu lapām u. t. t. Rehse bija nodomājis vēsturiskos dokumentus vākt tikai pa kara laiku, bet sāko darbu viņš turpināja arī vēlāk. Viņš rūpīgi savāca gandrīz bez izņēmuma visus plakātus, uzsaukumus un citus materiālus, kas attiecās uz Minchenes padomju republiku laikā no 1918. gada 8. novembra līdz 1919. gada 30. decembrim. To fanātiskais Rehse „tētiņš”, kā viņu dēvē minchenieši, bieži vien darīja ar dzīvības briesmām. Par to liecina nevien daudzās draudu vēstules ar dūcīem, pistolēm, nāves galvām un sažņaugtajām dūrēm pie attiecīgā teksta, kā, piemēram, „Tavas dienas ir skaitītas!” un tamlīdzīgi, bet arī daudz taustāmāki pierādījumi.

Ne reizi vien viņš devās nakts sirojumos pa Minchenes ielām un ar slapju lupatu atmieksēja plakātus no reklāmu stabiem. Arī redakcijās un iestādēs tas gan atlautā, gan neatļauta ceļā mēģināja iegūt materiālus. Dažu labu reizi viņš atgriezās mājās ar zilu aci.

„Mana sieva,” ar humoru stāsta Rehse, „arvien meta krustus, kad es no savām medībām atgriezos mājās dzīvs un vesels. Bieži vien viņa man prasīja, no kurienes gan tie puni un zilumi, kad atkal atgriezos ar retumiem portfeli. Manas izrunas, ka man nācies pakrist uz ielas dzelzceļa slīdēm vai tumsā kādās kāpnēs, drīz vien neatrada vairs dzirdīgas ausis.”

1928. gadā Rehse'm bija jau sakrājušies tik daudz dažādu vēsturisko notikumu dokumentu, ka visas viņa dzīvokļa istabas jau bija pilnas. Arī blakus telpas, virtuve, vannas istaba, mākas šķūnītis un pagrabs — viss bija arhīvs. Dzīvokļa saimnieks, baidoties, ka neiegāžas griesti, jo vietām tie jau bija saplaisājuši, uzteica Rehse m dzīvokli. Tad Rehse sava arhīva vajadzībām noīrēja kādu garāžu. Arhīva pārvešanai bija nepieciešami vairāki mēbeļu transporta vāgi, tie ka pārkrāvās nās līdzinājās jau labas izstādes pārvietošanai.

Ziņas par Rehse's vēsturisko dokumentu krātuvi jau toreiz bija aplidojušas visu pasauli. Jau 1928. gadā tas saņēma vairākus vilinošus piedāvājumus pārdot savu arhīvu. Padomju savienība gribēja to iegūt savam revolūcijas muzejam Maskavā, īpaši tādēļ, ka Rehse's arhīvā bija atrodami pilnīgi materiāli par 1918.-1919. gada revolūciju Vācijā un Minchenes padomju republiku. Amerikāņi drīz pēc tam Rehse'm piedāvāja 100.000 dolaru par viņa arhīvu, kas jau aptvēra vairāku vagonu apmērus. Ar Adolfa Hitler'a gādību Rehse's arhīvs kopš 1935. gada 2. maija novietots Minchenes rezidences nama 50 zālēs. Tur visi sakopotie materiāli līdz šim sistematizēti 14 nodaļās. Bet tas vēl nav viss, jo Rehse'm pēc viņa paša vārdiem noliktavās glabājas vēl vismaz kādas 60 kastes.

Vadonis Rehse'm sacīja pravietiskos vārdus: „Ja mēs reiz iegūsim varu, tad jūsu kolekcija būs pamats laikmeta vēstures muzejam.” Šie vārdi pa daļai jau realizējās 1929. gada 16. aprīlī, kad ar Vadoņa rīkojumu Rehse's arhīvu vācu nacionālsociālistiskā partija nodrošināja sev.

Tagad Rehse's arhīvu plaši izmanto preses ļaudis, publicisti, vēsturnieki, valdības un partijas vīri. Uz šo sakopoto materiālu pamatā sarakstītas vairākas grāmatas un vairāk desmit disertāciju.

E. Tūbelis.

Rehse's „tētiņš” iepazīstina latviešu žurnālistus ar savas vēsturisko dokumentu krātuves retākajiem eksemplāriem.

Laikmeta uzn.

Patiesība par žīdiem Latvijā

II.

Turpinot apskatu par žīdiem Latvijā, jāmin veiklais žīdu rebinieks Zivs. Viņš nopirka padomijā atkritumus (lupatas, kaulus u. t. t.). Visu to boļševiku torgpreds mēģināja pārdot ārzemju firmām, bet tas viņam neizdevās. Tad to ievada Rīgā no padomijas un nolika transita noliktavās, bet nevienam neatļāva kravu pārbaudīt. Vēlāk nesaprotamā kārtā par minētās kravas īpašnieku uzmetās Zivs, kas to iešmugulēja kā segumu savam kreditam Latvijas bankai un saņēma par to 270.000 ls, bet krava noliktavās sāka pūt. Latvijas banka tādēļ bija spiesta to visātrākā laikā pārdot, bet izrādījās, ka neviens to negribēja pirkt. Beidzot to iekrāva kuģi, kas izbrauca jūrā nezināmā virzienā un nogrima. Tā kā krava bija apdrošināta un tāpat arī kuģis, tad kravas pārvadātāji zaudējumus necieta. Vienīgi Latvijas bankai nācās norakstīt aizdevumu zaudējumos. Žīds Zivs pēc tam pazuda, bet tauta dziedāja dziesmu: „Aiziet jūriņā“...

Savā laikā liela kņada sacēlās ap liniem. Mīklainā kārtā Latvijā no padomijas ieradās žīds Skolņikovs un iesēdās līnu karaļa krēslā (skat. „Latvijas Sargā“ 1924. g.). Drīz pēc tam A/S „Lini“ ar žīdiskiem paņēmieniem un kombinācijām sāka krāpt līnkopjus, prasot no viņiem trīskārtīgus vekselus. Apmēram 10.000 līnkopju bija iejaukti blēdīgos darījumos. Valdība nodeva daudzus muižu centrus žīdu lietošanai, kas viņiem inesa milzīgas bagātības. Gada laikā sēklu izdalīja par 300.000 latiem. No 8000 pūrvietām sējas platības ieguva 4 milj. kg līnu stiebrīgu. Gadā ieņēma vismaz 1.700.000, izdeva apm. 900.000, tā ka pelnīja apm. 800.000 latu gadā. Tā izsūca zemniekus gadu no gada. Līnu dēļ gan saeimā iesniedza vairākas interpelācijas, bet līnu operācijās nekas negrozījās. Žīdi no savas peļņas neko nezaudēja.

Līdzīgi rīkojās kokrūpnieki un tirgotāji, kas koncentrējās ap žīda Smuljāna banku.

Pēc 15. maija apvērsuma tautā valdīja domas, ka sāks atbrīvoties no žīdu kundzības, bet patiesībā varēja redzēt citādu ainu. Tā, piem., nodibinājās A/S „Latvijas koks“. Šai sabiedrībai deva visādas priekšrocības — pirkt no Mežu departamenta torgos un bez torgiem, kā arī saimnieciskā kārtā sagatavot materiālu. Žīdi turpretī tikai mazā mērā dabūja piedalīties torgos. Nu varēja domāt, ka žīdi ir atstūmti pie malas, bet nekā. Viss koku eksports pārgāja žīdu rokās. „Latvijas koks“ kļuva tikai par materiālu sagādātāju, turpretim žīdi visu materiālu sūtīja uz ārzemēm. Uz jautājumu žīdu koktirgotājam Monachovičam, — vai žīdiem tagad nav sliktāk — dabūja atbildi: „Latvies' tais' to melno darb', bet mēs nem to naudim“.

Tālāk minams žīds Jankels Kleins, t. s. Auces ķēniņš. Viņš ieguva no vācu okupācijas varas lielus īpašumus zem faktiskās vērtības, ko aprēķināja apm. par 1.800.000 markām. Vēlāk no šīs summas vācieši atlaida 600.000 markas, bet pārējo summu Kleinam vajadzēja samaksāt 2 gadu laikā. Lai gan šo pirkumu juridiski apstrīdēja, valdība iebildumus necēla, un īpašums palika žīda rokās. Vēlāk žīds savā bezkaunībā piedāvāja valdībai atpirkt īpašumu par 150 milj. rubļu.

Jo ilgāk Latvija pastāvēja, jo bagātāki kļuva žīdu tirgotāji, rūpnieki, bankieri. Pamazām viņi sagrāba savās rokās visu saimniecisko dzīvi, vai tā bija tekstiliju, ādu, tabakas vai kāda cita rūpniecība. Nebija gandrīz nevienas saimnieciskās nozares, kurā viņi nebija iespiedušies. Lai izpumpētu tautas naudu un kapitālus sakoncen-

trētu savos makos, viņi vienmēr no jauna izgudroja rafinētas metodes. Patiesību sakot, žīdiem piederēja privātais monopols. Viņi noteica cenas ādām, tekstilijām, tabakai, kokiem, līniem u. t. t. un tādā ceļā kļuva par saimniecības noteicējiem.

Lai izrautu no komunālām iestādēm un privātpersonām viņiem piederošos līdzekļus, žīdi piekļuva pie banku pārvaldes aparātiem. Gandrīz katrā bankā sēdēja kāds žīda direktors, jeb žīda speciālists. Piem., Rīgas pilsētas diskontbankas uzdevums bija apkalpot visas pilsētas aprindas, bet ko redzējam tās darbībā? Viens no tās galvenajiem direktoriem žīds Rabinovičs panāca to, ka 70% no kredīta piešķīra sveštautciešiem, t. i. žīdiem, un 30% kooperātiem, no kuriem 7% izdalīja tirgotājiem, rūpniekiem un namsaimniekiem. Gluži tāpat rīkojās bij. Rīgas pilsētas krājkašes. Tur žīdi saņēma lielus kredītus pret obligācijām un neesošām garantijām. Notika tā, ka žīdi iekļāja kādas fabrikas mašīnas vairāku vārdā un tās pārvadāja no vienas fabrikas uz otru, lai no jauna iekļātu. Ar tādām un taml. machinācijām viņi krāpa banku iestādes, bet visu to darīja ar žīdu direktoru labāko ziņu un gādību.

Tālāk žīdi savas saraustās bagātības centās pa visādiem ceļiem aiztransportēt uz ārzemēm. To viņi darīja šādā kārtā: pirmkārt, viņi dibināja saviem uzņēmumiem filiāles ārzemēs, tad viņi pārcēla uz turieni visus kapitālus, tā ka centrālēs vairs nepalika nekas, kad nācās bankrotēt. Tā, piem., izdarīja brāļi Hofi ar savām fabrikām, tā konfekšu fabrika „Laima“ u. c. Otrkārt — viņi uzpirka akcijas un novietoja ārzemēs; un, treškārt — spekulēja ar valūtu, nelegāli pārveda to pār robežām, un uzpirka zeltu un brīlījantus. Ar to nodarbojās redzami vērtslīetu tirgotāji: žīdi Gordons, Zusers, Vidzers, Vullis u. c., kas ar saviem rokās pusiem noorganizēja uzpirkšanas komandu ar Kochmeisteru, Rapoportu, Gilmani, lai aizgādātu uz ārzemēm zeltu un brīlījantus, īpaši uz Vulfa brīlījantfirmu Amsterdamā.

Kā koka, tā arī ādu tirgotāji iedzīvojās pasakainās bagātībās. Kāds no bijušās nacionālās valdības ministriem sekmēja žīdu kapitālu vairošanu. Tā, piem., firmā „Elektra“, kur viņš bija akcionārs, pārstrādāja kažokādas. No ārzemēm ievada ādas (skunksu, lapsas u. t. t.) par 100 ls kg. Žī-

diem izrādīja pretimnākšanu un atļāva ievest ādas bez muitas. Bez tam viņiem deva valūtu un kontingentus. Ādu pārstrādāšana izmaksāja 13 ls kg. Vareja domāt, ka žīdu firmas pārdos ādas lētāk nekā tie, kas ievada ādu preces bez muitas, bet ādu rūpnieki gribēja nopelnīt miljonus uz muitas diferences pamata. Tā paši latvieši deva iespēju žīdiem saraust mantu.

Tas pats notika ar mākslīgo žīdu un kokvilnu. Ārzemēs to iepirka par 1—5 ls metrā. Valdība atļāva jēlvielas pārstrādāšanai bez muitas. Turpretīņ — izāvas preces bija apliktas ar augstu muižu. Žīdu fabrikanti ņēma par savām precēm 10—20 ls metrā. Tādā ceļā viņi pelnīja līdz 300%.

Arī citās saimniecības nozarēs, kur vien tikai varēja, iespraudās žīdu rebinieki. Rīgas iedzīvotāji labi atceras, ka veselības nodaļa nonāca žīda Blūmenfelda varā, kas pirka nepiemērotus un nederīgus instrumentus un nodarbojās ar visādiem tumšiem veikalēm. Viņa privātais kantoris atradās Stabu ielā. Tur darbojās viņa rokās pūsis Iciksone, kas pieņēma visādus pasūtījumus.

Vēl būtu minami daudzi žīdu biržas spekulanti sakarā ar dažādām panāmām, kā, piem., cukura Margoliss, transita Heimanis, Bacalkins u. c. Pēdējā laikā bija uzkundzējis kāds Daugavpils žīds Štorchs, bez kura nevarēja realizēt nevienu importu. Pat A/S „Turība“ nespēja sākt cīņu ar Štorchu. Jājautā, kur palika visi nacionālie uzņēmumi, kad tie galu galā bija atkarīgi no žīdiem, kuru priekšā klanījās augstākie ierēdņi? Vispār jāsaprot, ka žīdu tumšie veikali nesa zaudējumus un atstāja lielā mērā korupciju.

Pēdīgi jāatzīmē, ka žīdi iespiedās arī kultūras dzīvē. Pastāvēja vairāki starpniecības kantori, kas rīkoja koncertus un angažēja ārzemju māksliniekus. Žīdiem piederēja kinoteātri un kantori. Ulmaņa laikā tie boikotēja vācu filmas un to vietā ievada visādas apšaubāma rakstura un komunistu filmu rāžojumus. Latviešu kino īpašnieku grupa gan iesniedza Ulmanim projektu, kā varētu atbrīvoties no žīdu kino monopola, bet Ulmanis ar savu ministru Ēki noraidīja šo ļoti domāto projektu. Protams, tas žīdiem maksāja diezgan dārgi. Šinī sakarā interesanti minēt, ka Latvijā ieradās kāds žīdu portretists Mackens, kas gleznoja prezidentus, ministrus un diplomātus aprindās. Sabiedrība par to brīnījās un nesaprata, ko tas nozīmē. Vai tad latviešiem trūka ievērojamu portretistu, jeb tas bija sevišķs gods latvietim, ja žīds to gleznoja?

Universitāte arvien ierobežoja studentu uzņemšanu, bet žīdi pa visādiem ceļiem atrada ieeju augstskolā. Visā Latvijas valsts pastāvēšanas laikā savairojās sevišķi ārsti, zobārsti, advokāti.

Nacionālās jūtas vienmēr aizkāra žīdu piedalīšanās mūsu nacionālos svētkos. Tā, piem., skolu aktos, gājienos uz brāļu kapiem uzstājās ar runām žīdu bundisti un rabīni.

Vispār kultivēja tādu sistēmu, ka bez žīdiem nekas nevarēja būt un notikt. Katru, kas cīnījās pret žīdiem, norēja un nogrūda pie malas. Katram augstākam latviešu ierēdnim stāvēja aiz muguras kāds žīds. Pat tik tālu tie bija ielaižušies ar žīdiem, ka jau pēc statistikas ziņām 200 latviešu ģimenēs ielūda žīdu asinis. Protams, tas bija vēl tikai sākums. Jāizrāda, ka žīdi gūstīja latviešu meitas, apdāvināja tās ar dārgiem kažokiem un brīlījantiem un ceļoja ar viņām uz ārzemēm.

Visi materiāli par tiem tiek krāti un reiz tiks publicēti.

Markus Nuroks, rabīns, cionistu kustības vadītājs un Latvijas parlamentāriešu ūnijas pārstāvis.

Morduchs Dubins, galvenais žīdu pārstāvis un Ulmaņa personīgs draugs.

AMATNIEKI ARMIJAI

Amatniecības jaunuzbūves darbs sekmīgi turpinās jau otru gadu. Nacionālizēto un arleļos iespiesto uzņēmumu privatizācija, izlabojot boļševiku nodarītās netaisnības, visumā uzskatāma par paveiktu. Amatnieks, atkal kļūvis savas darbnīcas pilntiesīgs īpašnieks, pūlas visiem spēkiem veikt tagadējā laika pienākumus un pacelt amatniecības līmeni. Saimniecības kameras amatniecības gaivenā daļa sadarbībā ar amatnieku pašpārvaldes organizācijām rūpējas, lai pārvarētu kara laika grūtības un nolīdzinātu boļševiku terora sistos robus. No apmēram 40.000 amatniecības uzņēmumiem ar 80.000 nodarbinātiem, kas Latvijā darbojās priekš boļševiku iebrukuma, līdz šim izdevies atjaunot (pēc pēdējiem reģistrācijas datiem) tikai ap 20.000 uzņēmumu, t. i. pusi no agrākā skaita. Amatniecībā nodarbināto personu skaits ir vēl vairāk sarucis. Bojā gājis prāvs vairums amatnieku darba rīku, daudz mašīnu, pie tam jaunāko un labāko, un materiālu krājumi.

Tomēr ne šie trūkumi, ne kara laika radītās grūtības amatniekus nebaida. Viņi ar pilnu enerģiju metušies darbā, lai veiktu uzdevumus, ko prasa tagadējais laiks: vispirms — apmierināt armijas vajadzības, tad — sniegt palīdzīgu roku lauksaimniecībai un beidzot — apmierināt pārējo pilsoņu individuālās prasības.

Armijas vajadzībām mūsu amatnieki strādā jau kopš atbrīvošanas dienas, bet šai darbā nebija iespējams iekļaut daudzos tūkstošus mazo amatnieku darbnīcu. Pēdējā gadā veikts liels organizācijas darbs, un tagad var teikt, ka nav vairs amatniecības nozares, kas nestrādātu armijās pasūtījumu vai atsevišķu kaņavīru vajadzību veikšanai. Rīgā katrā amatā grupa darbojas savas kopdarbības sabiedrībās, bet provincē amatnieki pa rajoniem apvienoti 17 kopdarbības sabiedrībās. Visas kopdarbības sabiedrības savukārt apvienotas Latvijas amatnieku kopdarbības centrālē, kuras uzdevums ir palīdzēt amatniecības uzņēmumiem viņu ražošanas spēju atjaunošanā un iekļautos kara pasūtījumu veikšanā. Ar kopdarbības centrāles starpniecību amatnieki spējīgi uzņemties arī lielus armijas pasūtījumus, jo centrālē tos ar kopdarbības sabiedrību starpniecību sadala katram atsevišķam amatniecības uzņēmumam. Tā lielajā un svarīgajā frontes apgādes darbā iekļāvušies tūkstošiem amatniecības uzņēmumu pilsētās un laukos, sākot no amatnieka — vieninieka līdz lielajām darbnīcām. Un vi-

Silti cimdi, zeķes un kamzoji frontes vīriem ziemā ir gluži nepieciešami. So priekšmetu gatavošanā Rīgas adītāju kopdarbības sabiedrība saistījusi visas Rīgas adītājas. Šādus un vēl lielākus zābaku kalnus armijai katru mēnesi izlabo Rīgas amatnieki. Kurpnieku amata meistars „Spara” izdales punktā nodod gatavos zābakus.

Kalēju darbnīcās diendienā kvēl ēzes un dimd laktas. Pirmais uzdevums ir apkalt armijai gatavotos ratos un ragavas.

Ne greznās riekstu un magoņkoka mēbeles saloniem, bet nepieciešamākie iekārtas priekšmeti kaņavīru mūtnēm no pašu zemes materiāliem ir mūsu galdnieku tagadējais darbs.

Laikmeta uzp.

ņi visi šo darbu uzņēmušies laiprātīgi un veic to ar labāko apziņu.

Galvenās amatniecības nozares, kas saņem armijas masu pasūtījumus, ir kurpnieki, drēbnieki, galdnieki, ratnieki un koka zoļu darbnīcas. Rīgas kurpnieki un drēbnieki tagad 35—50 proc. sava darba laika veltī armijas pasūtījumu veikšanai. Tādēļ nav jāņem jaunā, kad kurpnieks vai drēbnieks sava pastāvīgā klienta darbu atliek uz mēneša beigām, jo vispirma kārtā jāapmierina armijas vajadzības. Agrākās baltveļas šuvējas tagad gatavo veļu un uzsvārcūs ievainotiem kaņavīriem, darba tērpus kaņavīriem un kara rūpniecības strādniekiem. Šuvējas — mājas mātes, izlabojot mājās kaņavīru veļu, gūst papildinājumus. Simprocentīgi armijai strādā galdnieki un ratnieki ne tikai Rīgā, bet arī provincē. Kopdarbības centrālē rūpējas par koka zoļu pasūtījumiem ne tikai kara rūpniecības strādniekiem, bet lielā mērā arī lauku ļaužu vajadzībām. Metālu apstrādāšanas amatnieku uzņēmumi nav piemēroti masu pasūtījumu veikšanai, kādēļ tie armijas darbos iekļāvušies tieši, strādājot atsevišķu kara spēku daļu vajadzībām. Metālu amatnieki gādā par auto transporta uzturēšanu, bet provincē veic lauksaimniecības mašīnu remontus. Armijas darbos tieši piedalās arī dažādās būvamatnieku grupas (namdari, mūrnieki, podnieki u. c.), bet tādi amatnieki, kā, piem., frizieri, fotogrāfi, sudrakaļi plašos apmēros nodarbināti atsevišķu kaņavīru vajadzību apmierināšanai. Tā visa plašā amatnieku saime, apzinoties šā vēsturiskā laika prasības, diendienā veltī visus spēkus, lai atstaltu kaņavīrus frontē un tādējādi sekmētu galīgo uzvaru par mūsu kopējo ienaidnieku.

J. M.

Reichsmaršals Hermann's Göring's š.g. 12. janvārī atskatās uz .50. dzimunddienu

H. Hoffmann'a uzņēmums

M Ū S U M Ē R K I S

Ja runā par vienprātību, tad mēdz citēt seno romiešu izteicienu: Concordia res parvae crescunt, discordia res magnae dilabuntur (vienprātībā mazas lietas aug, un nevienprātībā lielas lietas sabrūk). Protams, tam var tīkal pievienoties. Dzīve un darbs apstiprina šo vārdu patiesību.

Bet jāsap, ka vienprātība var būt tīkai tādā gadījumā, ja ir noteikts mērķis. Ja cilvēki to neredz jeb neapzinās, tad nevar prasīt, lai viņi visi ietu vienu un to pašu ceļu, vai ķertos pie vienas un tās pašas lietas. Spraužot mērķi, kas uzskatāms kā centrs, katrs to veiks savā vietā un darbā un sadosies rokas kopā, lai to sasniegtu. Tad nav svarīgi šķēršļi un grūtības. Kopīgais mērķis ir tīk augsts un cēls, ka tā dēļ gribas ziedot visus savus spēkus un nekas nav par grūtu.

Par latviešiem saka, ka viņiem trūkst vienprātības. Latvieši esot ķildīgi, nesaticīgi. Viņi cits citu skaužot un skaudības dēļ esot gatavi cits citu iznīcināt. Aizrāda arī uz to, ka latvieši ir lieli individuālisti; tas viņiem esot iedzimts no senatnes, kad viņi dzīvojuši jau savrup viensētās. Humora pēc pat mēdz sacīt: „Kur divi latvieši, tur trīs partijas.”

Tomēr jāiebilst, ka tāds spriedums ir pārspīlēts. Latvieši it ļabi zina un saprot, ko nozīmē vienprātība. Arī senatnē viņi par spīti tam, ka dzīvojuši izolēti katrs par sevi, kopīgi gājuši cīņā par savu zemi, piemēram, vēsture liecina, ka kurši kaņojuši ar dāņu un zviedru iebrucējiem. Ja uzsvēķ latviešu nevienprātību, tad pa lielāķai daļai ņem vērā tos elementus latviešu tautā, kas skaldā. Bet tādi ļaudis ir sastopami ikkatrā tautā.

Latviešu vienprātība vienmēr atkarājusies no tā, kas ir bijis viņu kopmērķis. Ir taču skaidrs, ja to nezina un par to ļaubās, rodas disonances. Tas sakāms arī par tagadējiem laikiem. Cik vērojams, tad par kopmērķi visiem vēl nav skaidrības. Tādēļ izvirzās separātas tendences un pārsteidzīgi izlēķieni, kas it ķā dokumentētu tautas gribu, bet patiesībā ir atsevišķu personu domas. Par visām lietām jāiegau-mē, ka kopmērķis, kas visus vieno, zīmēķas uz visu tautu, t. i. uz viņas vitālām vajadzībām, un tādēļ tam ir nacionāls pamats. Domāķot par savas tautas nāķotni, mums nav jānododas kaut ķādām ilūķijām, bet jāievēro dzīves īstenība, t. i. faktiskie apstāķķi. Pieeķot reāli tam, kas stāv sakārā ar mūsu kopēķsistenci un ko prasa pati dzīve un mūsu tēķzeme, mēs sprauķam tautas mērķi.

Mūsu vēsture, sāķot ar atmodas laikiem, gaiši rāda, ķik daudz vērtību mēs esam radīķuši gan kultūras, gan saimniecības novadā. Viss tas, kas, piemēķam, panāķts rakstniecībā, mākslā un mūķizikā, ir neapšaubāmi diķzens ieguvums. Viss tas reprezentē mūsu tautas gara spēķu attīstību. Tas pats attieķas uz citām nozarēm, kur nenoliedzami sasnieķumi, kas vienkārši katram redzami un taustāmi. Viss tas nepilnos simt ķados lielā mērā cēķis mūsu ķarigo un materiālo bagātību. Ar visiem šiem panāķumiem mēs esam sasnieķuši zināmu labklāķības īķimeni. Ja mēs visu to, ko esam radīķuši vērtībās, salīdzināķm ar Eiropas citu mazo tautu sasnieķumiem, tad mums nav jāķaunas — mēs droši ar tām varam mēķroties. Tautas izķlītības īķimenis ir ļoti augsts. Latvķu tautas cieņu un viņas slavu pauda nevis viņas diķvīru politķķa un politķiskie mērķķi, bet gan kultūras un saimniecības vērtības.

Visu to, ko latviešu tauta veķkusi, seķmēķa viņas nacionālā apķķina. Tā bija stiprāķa par ķīķu internacionālistu ideķķam. Lie-

lāķa tautas daļa, kas uzskatāma ķā veselīķais ķodols, pastāķvīgi novēķrsās no ķaitīgiem elementiem — tautas šķķēļķiem un internacionālistma paudēķiem. Minētā veselīķā ķodola dēļ 1918. un 1919. gadā latķu tauta nesabrūķa, bet viņas dēļi kopā ar vāķiešiem apturēķa boļķevisma viķni un visā turpmāķā laikā norobeķojās no padomķu ietekmes. Kā priekš pirmā pasaules ķara, tā arī pēc tā kultūras un saimniecības mērķķis vienoķa latviešu tautu, un cīņā par savu nāķotni viņa atrada saprašanās ceķu. Latvķijas uzplauķums līdzināķās ķaismas pilij, par ko sapņoķa atmodas laikmeta darbinieķs Auseķķis. Vēļ pirms daķķiem ķadiem nevarēķa iedomāties, ķa pēķķni sakrītīs šķ desmitķiem ķadu ķeltā tautas ēķa. Boļķeviki, no ķurķiem 20 ķadu vairīķās, bet, diemķēļ, nevarēķa izvaiķrīties, tieķdamies pēc pasaules revolūķķijas, bija ķatavi mūs satriekķt līdz pašam pamatam. Ja viņiem tas būtu laimēķķies, tad jāņķpras, ķas būtu noticis ar latķu tautu un viņas radītām vērtībām? Mēs varam tīķai sacīt: paldies Dievam, ķa Adolf's Hitler's ar savu spēķīķo armīķu mūs vēl laikā izķķāķa no šā tragīķķā līķķeņa, t. i. mūsu boķā eķas!

Nevar būt diķu domu par to, ķa mūsu tagadēķais kopmērķķis ir — atķaunot izpostītās vērtības un ķelt savu ķagruvūšo ēķu. Šķķiet, ķa šai ziņā valda vienprātība, bet nav jāaizmirst, ķa mēs dzīvoķam ķarķa laikā, un ķa nav iespēķjams visu tā ķāķtot un veidot, ķā mēs to labprāt gribēķtu. Karš diķķē mums savas prasības, no ķurķām mēs nevaram atraisīties. Tomēr, ķik daudz ķarķa apstāķķķi to pielaiķ, mēs konstatēķjam progresu, sevišķi kultūras novadā. Tas mums jāķceļ, tas ir ķandarīķjums, ķas dod spēķu ar zināmu paļķķvību lūķķoties nāķotnē, ķad mēs atķal varēķsim daudz vairāķ strādāt un radīt palieķķamas vērtības. Šķ tīķība mūs pavada.

Tas pats ar laiku parāķķies saimniecības dzīvē, tīķķo būs iespēķķa to pacelt un padarīt dzīvāķu. Tas, ķo raķo ķarķa vajadzībām, ir mūsu manta, ar ķo mēs eķam palīgā cīņķtāķķiem frontē. Citādī arī nedrīķst būt, ķo tas ir tīķts, ķas ved pie mūsu kopmērķķa. Tādēļ mums jāiet talkā ar to, ķas mums ir pie roķas un ķas mums ir dots, lai uzvarēķtu lielāķo cilvēķes ienaidnieķu un panāķķtu drošu mieru.

Latķu tautā pēc tam, ķad tā atbrīvota no boļķevisma un stāv cīņā pret tiem, ķas to vajāķuši un aplaupīķuši, pamazām jānobriest atķķķai, ķas ir mūsu kopmērķķis. Tīķai to apķķinoties, pieaķķs vienprātība un izķudis savstarpēķā neuztīķķība.

Diemķēļ, visi to nesajēķdz. Viņķi politķizē, pilnīgi aizmirdami ķarķu. Viņķiem šķķiet, ķa tas jau ir pāri, ķa boļķeviki jau ir sakaķti un ķa tie vairs neapdraud ne mūsu māķas, ne arī pārēķo Eiropu. Ja viņķiem iebilst, ķa viņķi staigā ķā pa mīķķlu, ķa boļķevisms nebūt vēl nav sakaķts un joproķām ienaidnieķs tīķķo pēc mūsu zemes un mantas, tad šķe paķķi politķizētāķķi mierīgi saka: „Lai ķauķķas vāķieši, mēs nogaidīķsim.” Tāds nacionāli egoistķisks uzskats tautu demorāķizē. Tie, ķas tādus uzskatus izķķiata šais laikos, ķaitē mūsu tēķzemei un tautai un tāķat mūsu kopdarķķķībai ar tagadēķo vāķu valdību. No tāķķiem aicināķķiem un neaicināķķiem politķizētāķķiem mums visstingrāķā ķāķtā jānovēķķsas, ķo tie ļauķ mūsu vienprātību un rok Latvķijai ķapu.

Pirmāķā vietā šai ķarķa laikā lūķķsim pienāķķumu pret savu tēķzemi un cīņķsimies kopīgiem spēķķiem par savu kultūras un saimniecības mērķķi! Lai šai ziņā latviešiem nebūķo domstarpība:

In principiis unitas!

Dr. V. Sanders.

VILIS OLAVS.

viens no ķaisāķķajiem latviešu sabiedrīķķiem darbinieķķiem. Rakstķķķis „Austrumā”, „Sētā, dabā un pasaulē” par vēstures jautāķķumiem. Rediģēķķis „Balsi”. Rosģķķi darboķķies ķā Rģķķas latviešu b-bas zinību komisīķķas priekšņieķķs, bijis viens no ķalvenāķķķiem Latvķijas etnogrāķķiskās izstādes (1896.) sarīķķotāķķķiem un bijis Latvķijas bēķķķu apģādāšanas centrāķķķomiteķķas priekšņieķķs.

B. Jaunzems — Rīga.

B. Jaunzems — Piedarbā.

BRUNO JAUNZEMA AKVAREĻU SKATE

ZINTAS MĀKSLAS SALONĀ.

Savu māksliniecisko iecerējumu, izjūtu un impulsu gleznieciskai izpaušmei Bruno Jaunzems izvēlējies kā izteiksmes līdzekli ūdens krāsās. Šai glezniecības veidā mākslinieks sasniedzis labu tehnisku gatavību, veiklību. Viņa kolorīts svaigs, sulīgs un pārliedzinošs. Raksturīgs zīmējumā, drusku pēss, bet tīrs pludinājumā, bez sedzēju krāsu lietojuma — tāds ir Jaunzema akvarelis. Tvaikoņi un kuģi; zvejnieku ciemi un laivas; Daugavas un Ventas krasti; Rīga un Kuldīga; laukskatī un klusi sapņojošās ezeru dzīles; pilsētu dūmakas un puķes; Rumbas putojošās krāces un saules tveicē liegiem vilnišiem apskalotie Lielupes smilšainie krasti pie ietekas jūrā — tas Jaunzema iemīlētais gleznu saturs. Viņa otas darināto ainavu kamertonis gaišs, dzīves prieka pilns, dažbrīd brāzmainām ieskaņām, bet visumā lirisks. Mākslinieks dzīvi attēlo ūdens virsmu un atspoguļojumus tanī, izteiksmīgi atrisina sarežģīto niedrāju lapotnes un zālāja attēlojumu ezeru fonā, varenus tēlo pilsētu siluetus. Baltās šaudīgās buru laiviņas

un masīvie tvaikoņu korpusi, stalti paceldamies virs ūdens, dod iespaidīgu priekšplānu viņa Daugavas kompozīcijām.

Bruno Jaunzems dzimis 1899. g. 16. aprīlī Rīgā. Akvareļu glezniecībā viņš pirmās zināšanas smēlies pilsētas Katrīnas skolā, kur zīmēšanas skolotājam sevišķi paticies nodarbināt skolēnus laukumu gludā noklāšanā ar pārejām no tumšas uz gaišo krāsu un otrādi. Te Jaunzems ievingrinājies „pludināšanā” un sasniedzis dažu labu reizi krietnus panākumus. Bēgļu vilnis Jaunzemu novedis Pēterpili, kur viņš beidzis reālskolu, bet muzejos, sevišķi Aleksandra III muzejā, smēlies ierosmi un tieksmi nodoties glezniecībai. Taču 1919. g. atgriezdamies dzimtenē, viņš iestājas valsts dienestā un 1920. g. Latvijas universitātē studē arhitektūru. Vājā veselība piespiež Jaunzemu studijas pārtraukt un pieturēties pie ierēdņa vietas. 1923. g. Jaunzems, drusku uzlabojis veselību, iestājas Mākslas akadēmijā, kur beidz 1935. g. prof. R. Zariņa vadīto grafisko meistardarbnīcu.

Andis Bajārs.

Bruno Jaunzems darbā.

B. Jaunzems — Ezers.

B. Jaunzems — Ezermalā.

Tautai veltīts mūžs

Dr. J. SANDERA 85 GADU ATCEREI

Dr. theol. Jānis Sanders, sirmais tautas darbinieks, kas š. g. 9. janvārī svin 85. dzimšanas dienu.

Ir ļaudis, kam laiks paiet secen, tos nes kardams, ko nespēj salauzt un nomākt nekādas dzīves vētras un grūtības, nedz ilgje gadi. Laimīgi ir tie, kuri līdz sirmam vecumam nezaudē savas jaunības ideālus un kuru jaunības spars un spriegums nekad neapsīkst. Bet tādu nav daudz.

Dr. Jānis Sanders, kas savu 85. dzimšanas dienu svin š. g. 9. janvārī, pieskaitāms šiem nedaudzajiem laimīgajiem. Rosīgs un darbīgs bijis sirmā Sanderā tēva mūža cēliens, un, aplūkodams padarītos darbus, viņš mierīgu prātu var teikt: es neesmu veltī pasaulē dzīvojis.

Šis zemnieka dēls — viņa tēvs bija Sumburķīru mājas saimnieks Cēres novadā — beidzis pamatskolu, dodas mācīties uz Kuldīgu, tad pāriet uz Jelgavas ģimnaziju un iesākto izglītības ceļu pabeidz Terbatas universitātē. Še viņš studē teoloģiju un filoloģiju.

Jau tolaik viņā briest doma par latviešu nacionālās kultūras stiprināšanu un it īpaši par nacionālo baznīcu, ko tag neatmet visu mūžu. Jaunais students darbojas arī sabiedriskajā dzīvē un raksta latviešu presē par visādiem tautas dzīves un valodas jautājumiem. Kopā ar citiem „tērbatiešiem” tas rosiģi piedalās t. s. literāros vakaros, no kuriem vēlāk izveidojas pirmā latviešu studentu korporācija Letonija.

1883. gadā Sanders beidz universitāti un ar nākošo gadu strādā par palīgmācītāju Krimuldā. 1885. gadā viņš aiziet uz Pēterpili par mācītāju latviešu Jēzus draudzē. 1896. gadā to ieceļ arī par gardes pulku un Pēterpils kara apgabala mācītāju.

Pēterpili Sanderam paveras plašs darba lauks. Labas pazišanās valdības aprindās ļauj tam daudz ko darīt latviešu lietās labā. Viņš še ir it kā neoficiāls latviešu konsuls, pie kuŗa griežas gan tie, kam kāda darīšana Pēterpils valsts iestādēs, gan arī tīri privātās lietās. Sanders neatteic nevienam un labprāt palīdz, kur varēdams.

— „Apmetās pie manis gan Veinberģis un Grosvalds, gan Irbe (vēlākais Latvijas bīskaps) un citi” — atceras sirmais tautas

darbinieks. — „Cik reizes netikām apspriedušies par latviešu lietām ar toreizējo valsts domes deputātu Kreicbergi! Bija jā-rūpējas par dažādu lietu kārtošanu. Atce-ros, ka latviešu namsaimnieku biedrības apstiprināšanas lietā nostaigāju pie dažādiem ministriem un departamenta direktoriem, līdz beidzot audiencē pie premjerministra Viķes panācu savu. Daudz bija jā-staigā arī, kamēr izgādāju Irbes apstiprināšanu par prāvestu, tāpat profesora Oša liētā. Ne mazums pūļu prasīja vairāku latviešu izpestīšana no trimdas.”

Lai gan pārlieku darbiem apkrauts, J. Sanders turpināja arī literāro darbību, rakstīdams dažādos periodiskos izdevumos un pats izdodams mēnešrakstu: „Baznīcas vēstnesis” (no 1896.—1900. g.). Nav aizmirsti arī nacionālās baznīcas reformas jautājumi, un jau 1901. gada Ziemsvētkos Pēterpils Jēzus baznīcā atskan pirmā latvju garā sacerētā dziesma „Sveiks atnāci, debess viesi, zemes bērnu pulciņā”. Pēc Sanderā ierosmes Pēterpils Jēzus draudze uzsāk grandioza piecstāva nama būvi, kuŗā novieto jaundibināto draudzes tirdzniecības skolu un vēlāk arī komercskolu. Draudzē darbojas arī darba apgādāšanas birojs.

Pasaules karam sākoties, Sanderā darba-lauks kļūst vēl plašāks. Pēterpili saplūst daudz latviešu bēgļu, un Sanders kopā ar dažiem tautiešiem nodibina latviešu bēgļu apgādāšanas biedrību „Dzimtene”, pats kļū-dams par biedrības priekšnieku. No tiem laikiem J. Sanders kā sevišķi rosiģus darba biedrus atceras nelaiķi Bisenieku. Veinberģi un agronomu Rozīti.

1916. gadā J. Sanderu ieceļ par teoloģi-jas profesoru Tērbatas universitātē, kur tas kā pirmais sāk lasīt savas lekcijas latviešu valodā. Revolūcijai un juku lai-kiem iestājoties, J. Sanders spiests pārtraukt darbību universitātē; vēl kādu laiku palik-dams pie savas draudzes Pēterpili, viņš at-griežas dzimtenē 1920. gada oktobrī, kad to ievēl par latviešu Jēzus draudzes mācīt-āju Rīgā. Tur viņš paliek līdz aiziešanai pensijā. Tai pašā laikā viņš darbojas arī kā ticības mācības skolotājs I Rīgas pilsē-tas vidusskolā (no 1920.—1926. g.) un ētikas mācības metodikas skolotājs Paidagoģiskā institūtā Jelgavā. No 1921.—1935. g. nenogurstošais darbinieks kā privātdocents (maksimālā vecuma dēļ) nevarēja tikt ievē-lēts par profesoru) lasīja lekcijas Latvijas universitātes teoloģijas fakultātē.

J. Sanderā zinātniskā darbība izpaužas di-vos virzienos: kristīgās ticības un kulta re-formā un valodnieciski-vēsturisku jautāju-mu pētīšanā. Bet abus šos virzienus vieno latviskā doma un nacionāli mērķi.

Jau 1923. g. savā darbā „Mūsu kulta re-forma” J. Sanders pasvītro nacionālās baz-nīcas vajadzību, reizē ar to likdams pama-tus ārīskās kristietības kustībai vispār, kas jo sevišķi izpaužas viņa doktora disertācijā: „Trīsvienība un kristīgā dievticība” (1926. g.). Šo pamatdomu tas risina tālāk savos turpmākajos darbos: „Vai Jēzus bij jūds?” (1926. g.), „Cīņa ap veco derību” (1938. g.).

— „Kristus reliģija” — saka J. Sanders — „nav nenacionāla, bet gan ieksnacionāla (intranacionāla) visām tautām, kas Dieva radītas un audzinātas.” Protams, katrā tau-tā to uztver citādi, no sava viedokļa, kas tuvāks viņas garam. Tādā veidā reliģija top par tautas neatņemamu daļu un vadā tautas garīgo dzīvi, sniedzama stiprinājumu grītos brīžos un radīdama tautas kopības apziņu, ko nespēj salauzt nekādi spēki.

— „Tāpēc mums lai ir nacionāla, patrio-tiska tikumība un kults, kas veidots nacio-nālā garā. Internacionālās konfesijas, kas tautu skalda, tuvināmas un vlenojamas uz Kristus evaņģelija un tautas mīlestības pa-matiem” — nobeidz savus paskaidrojumus J. Sanders.

Šo savu ideālu realizēšanai J. Sanders nodibināja latvju kristietības biedrību un vēlāk — Latvju kristiešu draudzi.

— „Aplami runā tie ļaudis, kas apzīmē latvju kristiešu draudzi par sektu”, protestē Sanderā tēvs. „Latvju kristiešu draudze ne-domā nošķirties no vispārējās evaņģēliskās baznīcas, bet tai ir tāds pats stāvoklis kā Brāļu draudzē, Latvju kristiešu draudzē at-met veco derību un ievēd latvisku kultu.”

Tā pati pamatdoma, kas atspoguļojas viņa reliģiskos meklējumos un darbos, vērojama arī valodnieciski vēsturiskajos rakstos.

Jau 1880. gados rakstīdams „Austrumā” par latviešu valodu, tas pirmais izvīrziņa jautājumu par latviešu vārdu patapināju-miem somu valodās, aizrādot, ka sirmā se-natnē baltu tautas ne tikai dzīvi piedalījušās kopējās senāriešu kultūras veidošanā, bet arī devušas no saviem kultūras apcirkņiem citām tautām. Latviešu tautas pagātnē ir J. Sanderam mīļa, un pie tās viņš vairāk-kārt atgriezies, gan rakstīdams par „Lat-viešu saimniecisko senkultūru” (1923. g.), gan par „Baltiešu tautu pirmdzimteni un va-lodu” (1925. g. tulkots vācu valodā: „Über die Urheimat der baltischen Völker”).

Lai gan sasniedzis jau mūža pievakari, sirmais tautas darbinieks arvien vēl jau-neklīga spara pilns strādā tautas druvā. Manuskriptā tam gatavs kāds lielāks darbs: „Kristus evaņģēlijs”, par kuŗa izdošanu tas rūpējas. Ir savākti materiāli „Āriešu un latvju alžvēsturei”, kas apstrādājami. Bet J. Sanders nav tāds cilvēks, kas paradīs dīkā būt. Redzot viņu vaigā, runājot ar to, mums kļūst saprotams, kādēļ viņš savā mū-zā ir spējis tik daudz padarīt. Ne par velti tas savā dzejoļu krājumā „Jaunas dai-nas” noseuc darbu par draugu un palīgu.

Un novēlēdam sirmajam jubilāram vēl ilgus gadus darboties tautas un dzimtenes labā, pievienosimies viņa darba sumināju-mam:

Slavējam darbu ir cildinām,
Ar darbu Latviju celsim
Ziedošu, spēcīgu,
Slavenu, laimīgu.
Tautas darbs — vislielākais prieks.

(Jaunas dainas. Rīgā, 1936. g.)

Ls.

Māksla DARBA VIETĀS

Fabrikas strādnieks nav mašīnas sastāvdaļa vai darba veltis, par kādu to padara kapitālisti plūtokratu valstīs un „paradīzes” sludinātāji padomijā. Katrs strādnieks kā darba laiku, ta brīvo laiku grib pavadīt kultūrālos apstākļos, dzīvot cilvēciņu dzīvi. Tīrība, kārtība un drošība uzņēmumos uzlabo strādnieku higiēnas apstākļus darba laikā, pavairo viņu labsajūtu un drošību un līdz ar to palīdz celt darba ražību. Bet ja ilgajā darbā nogurušas rokas un ausis dun no nepārtrauktās mašīnu rūkoņas, tad par fizisko atpūtu dažreiz vērtīgāka ir atpūta garam. Kāds mākslas priekšnesums vai nodarbība izkliedē vienmuļības sajūtu, sniedz jaunu ierosmi un gara spriegumu. Tas nes sev līdzi jaunu dzīves prieku un darbam piešķir lielāku veiksmi. Mūsu fabriku strādniekiem netrūkst intelligences, viņu vidū bieži vien sastopami arī mazāk vai vairāk apdāvināti mākslinieciski talanti. Mūsu uzņēmumos tādēļ rosīgi plaukst mākslinieciskā pasārdarbība. ACS „Atpūtas un dzīvotprieka” vadībā nodibināti daudzi kori, orķestri un pašdarbības kopas dažādu citu mākslas veidu kopšanai. Šādā ceļā pašdarbības kopu dalībnieki rod atpūtu un sagādā gandarījumu savām tieksmēm, bet sarīkojumos sniedz garīgu baudu saviem darba kolēģiem un arī plašākai publikai. Rīgas uzņēmumos tagad darbojas jau 22 kori, kas vasarā sarīkoja kopējas dziesmu dienas. Uzņēmumu orķestri (Rīgā — 18) spēlējusi ne tikai savos un kaimiņu uzņēmumos, bet koncertējusi arī atklātos dārzos. Strādnieku kori un orķestri katru nedēļu piedalās radiofona raidījumos. No Rīgas uzņēmumu dramatiskajām kopām dažas uzrādījušas izcilus panākumus, un, piem., Erenpreisa fabrikas darbinieki saviem spēkiem iestudējuši opereti. Vairākos uzņēmumos darbojas arī tautisko deju kopas. Sevišķi plašu izpausmi strādnieku pašdarbības pulciņi guva pagājušā mēnesī Ziemsvētku eglītes vakaru laikā. 709 darba vietu sarīkojumos pašu strādnieku mākslas kopu dalībnieki savus priekšnesumus snieguši 102.000 apmeklētājiem. Ar ACS gādību vasarā savu ceļojumu pa darba vietām sāka Rīgas radiofona orķestri, kori un solisti, sniedzot katru nedēļu pa koncertam darba pārtraukuma laikā. Līdz šim sasniegti jau 30 koncertu, un katrs no tiem savā darba vietā darba cilvēkiem sniedzis gaišus prieka brīžus. Šos radiofona koncertus pusdienas pārtraukuma laikā tagad katras darba vietas strādnieki gaida kā priecīgu svētku dienu.

Visplašākā gādība par darba cilvēku, ne tikai par viņa materiālo un sociālo labklājību, bet arī par viņa garīgo dzīvi un labsajūtu un dzīves prieku ir nacionālsociālistiskās Lielvācijas darba politikas pamatā. Šī gādība pakāpeniski izplešas arī uz vacu kaņaspēka okupētajiem apgabaliem. Austrumzemes reichskomisāra 22. decembra rīkojums ar visai svarīgu nozīmi ne tikai atļauj, bet uzliek par pienākumu Arod biedrību centrālajai savienībai un darba vietu vadītājiem izlietot visas viņu rīcībā esošās iespējas, lai šai grūtajā laikā, kad darbs arī aizmugurē prasa maksimālo piepūli, darba cilvēkiem sagādātu tādus apstākļus, kas sniedz arī pelnīto atpūtu un atjauno spēkus ikdienas spraigajam darbam. Ar jaunu gadu ACS „Atpūta un dzīvotprieks” darba cilvēkiem veltījis divus jaunus pasākumus. rakstnieku rītus un gleznu izstādes, iepazīstinot darba ļaudis ar sasniegumiem arī citās mākslas nozarēs. Pirmie rakstniecības rīti, kas notiek svētdienās, bija veltīti latviešu tautas dzejai, Rūd. Blaumanim un J. Jaunsudrabiņam, bet turpmāk šādus rītus paredzēts veltīt arī mūsu ievērojamākiem skanražiem. Ierosināts šos rakstnieku rītus izveidot par literāri mūzikālām pusstundām un tās rīkot lielākās darba vietās, līdzīgi darba pārtraukuma koncertiem.

Šai mēnesī savu gaitu pa rūpniecības uzņēmumiem uzsāka pirmā ceļojošā gleznu izstāde, kas dod iespēju darba cilvēkiem darba pārtraukuma brīžos un pēc darba skatīt arī mūsu tēlotāju mākslinieku sniegtus, jo, darbā aizņemtiem, viņiem nav iespējams apmeklēt mūsu daudzās gleznu skates. Gleznu izstādes uzņemšanai kā viena no pirmajām pieteikās konservu fabrika „Daugava”. Šā uzņēmuma vadība gādībai par saviem darbiniekiem vienmēr veltījusi izcilu vērību. Pirmais radiofona darba pārtraukuma koncerts vasarā fabrikas saimē bija radījis tik lielu iespaidu, ka tagad katru trešdienu pusdienas laikā, kad uz brīdi apklust mašīnas, skan mūzika un dziesmas. Līdz šim šais koncertos piedalījušies mūsu mākslinieki — dziedātāji un mūziķi, bet turpmāk ar saviem sniegtiem darba laudis priecinās

Mākslinieks Kalmīte iepazīstina skolītājus ar izstādītiem darbiem. Pa labi fabrikas direktors A. Āboliņš.

arī pašu mājas talanti. Fabrikā pēdējā gadā, par spīti grāmatu iegādes grūtībām, iekārtota bibliotēka un pirmie grāmatu simti nepārtraukti iet no rokas rokā. Kluba telpās fasīšanai vienmēr pieejami jaunākie laikraksti un žurnāli.

Lai varētu cienīgi saņemt pirmo gleznu klāstu, paši fabrikas darbinieki bija daudz pūlējušies, piemēroti un gaumīgi pārveidojot savas kluba telpas. Pašu strādnieki, spilgti baltos uzsvārcos, ar lielu interesi vēroja daudzus gleznojumus ar Latvijas dabas ainavām, žanra skatiem, portretiem. Gleznu klāstu pirmajai ceļojošai izstādei devuši tēlotājas mākslas kooperatīva biedri — 34 mākslinieki, izstādot 64 darbus. Latvijas tēlotājas mākslas gaitas, kā savos paskaidrojumos atzīmēja mākslinieks Kalmīte, nav senas, bet tieši pēdējie gadu desmiti tai devuši raksturīgo latvisko seju un atzinību Vakareiropas mākslas centros. Ka strādniekus spēj iejūsmot arī tēlotāja māksla, liecināja no darba brīvajos brīžos vienmēr dzīvi apmeklētās izstādes telpas: Strādnieki gleznas labprāt vēlas iegūt arī savā īpašumā, tikai ne katram acumirklīgā rocība to atļauj. Būtu vēlams, ka šais gadījumos atbalstu sniegtu uzņēmumu vadība, atļaujot iztrūkstošās summas nomaksāt pa daļai. „Daugavas” vadība saviem strādniekiem šādu atbalstu nebija liegusi. Pēc ACS pārstāvja Norviļa paskaidrojumiem šai pirmajai gleznu izstādei, kas katrā uzņēmumā viesojas 3—4 dienas, drīzumā sekos citas ar citu mākslinieku darbiem. Paredzams, ka tajās netrūks arī skulptūru.

J. M.

Pirmā gleznu izstāde sāk ceļojumu pa darba vietām. Uzņēmumā — izstādes atklāšanas aina konservu fabrikā „Daugava”.

Laikmeta uzņ.

Vecrīga V. Stepanova akvareļos

Šoreiz Zintas mākslas salonā godā celta Rīga. Kur vien skaties, visapkārt no sienām dzīvi atplaukšanās pretim senā Rīga ar saviem raksturīgajiem namu, sētu un stāvo jumtu sagrupējumiem. Te mūsu skatam paveras Vecrīgas dziļākās celtnes — Pēterļa baznīcas skaistais portāls, baznīcas laika gaitā patinētā zaļā torņa pakāje līdz ar apkārt intīmi pieplakulojiem namiņiem; Dannenšterna nama augstais jumts un tā sētai pāri liektās arkas; senā zviedru cietuma mūris ar masīvajām durvīm; Doma baznīcas apkārtnes zīmīgie nami; Kaļķu, Peltavas, Trokšņa u. c. daudzo

Vecrīgas ieliņu raksturīgākie stūrīši. Stepanova vērigā acs visu to tverusi ar lielu rūpību un sirsnību. Mākslinieks mīl krāsu sulīgumu un meklē spilgtus plankumus. Varbūt tas ir arī par iemeslu, ka viņa akvareļos kolorīta ziņā vērojam vienu otru svešāku ieskaņu, kas nav raksturīga mūsu sirmajai Rīgai, bet kam radniecība ar dienvidiem. Taču šo māksliniekam piemītošo savdabību līdzsvaro un atsveņ autora zīmīgā sižetu izvēle un to izteiktīgais atveids.

Starp daudzajiem Vecrīgas akvareļiem mākslinieks izstādījis arī vairākas lauku ainavas,

Valentīns Stepanovs savā darbnīcā.

Svētā gara konvents.

Portāls provincē

kuņu plankumu sadalījums mazliet nemierīgāks.

Valentīns Stepanovs dzimis 1886. gadā Podolijā, valsts ierēdņa ģimenē. Beidzis ģimnāziju Kameņec-Podojskā, Stepanovs iestājas tiesīzbzinātņu fakultātē Ķījevas universitātē. 1911. gadā viņš pārceļas uz Tērbatu un studijas beidz šeit 1914. gadā. Glezniecībā viņš saņem pirmos aizrādījumus no sava ģimnāzijas laiku drauga, vēlākā krievu grafiķa Kuriko. Tālāko mākslas izglītību Stepanovs iegūst pašmācības ceļā un pirmo reizi izstādās 1918. g. Arensburgā. 1927. gadā mākslinieks pārceļas uz Rīgu un piedalās gan vācu, gan Neatkarīgo mākslinieku vienības un Kultūras fonda I un II izstādē, kā arī dažās Belgradas un Sofijas izstādēs.

Atzīmējama Zintas salona lielā rošība, jo šinīs dienās apgādā iznākusi arī pirmā pastkaršu serija ar 16 sekojošo mākslinieku gleznu attēliem: I. Zeberīņa, R. Čariņa, L. Liberta, J. Sternberga, K. Miesnieka, J. Madernieka, E. Vitola, M. Indus-Mucenieces, A. Skrides, Fr. Banges, O. Pladera, K. Papula, P. Kundziņa, K. Krauzes, A. Apiņa un K. Melbārzdā.

Andis Bajārs.

Vecā parkā.

APŠOLĪTA ZEME

JĀNA JĀRĪA DOMĀNĀ

(9. turpinājums.)

Daigas māte it kā iegremdējās pārdomās. „Varbūt es lāgā neizpratu, bet pēc manas sajēgas iznāk tā, ka jūs gribētu uzticēt savu mūža otru pusi manu bērnu ziņā.”

Kā ērglis cēlās viņa augums. Skat', piesolis vecuma maizi! Nē, paldies. Pensiju kasē tāds Jūlijs Ūdentīns bija nodrošinājis līdz pēdējai iespējai. Taču aizskriet lielais putns šoreiz vis nevarēja. Un tad viņš sāka saprast, ka beidzot pienācis tas laiks, kad negribot jāuzņem plecā arī apvainojumu nasta. Jā, bija jāpierod un jāpanes, ja negribēja cīpu sākumā zaudēt.

„Cienījamā Kalvja kundze, pirmīt jūs mani pārpratāt. Es pielaidu iespēju, sak', kā jūs skatītos uz to, ja Liepkrastus es atdotu Daigas jaunkundzei?”

Nomniece pārtrauca berzt katla vāku. Jā, tagad gan viņa nekļūdīgi attapās. Bet ko šādam cilvēkam lai atbild? Zaļam puikam ieteiktu vēl paaugt, turpretim sirmgalvim katra pamācība pārvērtās nāves ēnā. Tādēļ viņa uzņēmās spert soli vidējā ceļā un, neizrādīdama ne pārāku prieku ne īgnumu, puslīdz mierīgi deva atbildi: „Tas atkal manī vieš nezīpu, kādēļ Liepkrastus jūs gribētu dot manai meitai, bet ne dēlam?”

„Jaunkundze varēs precēt iegātni.”

„Dēls vēl ērtāk ievestu sievu.”

„Nē, nē, par dēlu te nekad nav runal Daigas jaunkundze bija nākusi man pretī uz staciju. Pa ceļam viņa atklāja mīlestību pret zemi, pret manu senču piemiņas vietām kapsētā; miera man vairs nav, nakti redzēju tēva garu; kaut kas skubina, tā un ne citādi jādara; jaunkundzi es pazīstu labāk par jums visiem, viņa arī — pašreiz man der tikai uzzināt, vai jums no savas puses nekas nebūtu pretī?”

„Kas man! Izaudzējusi esmu, lai tagad mēcās pasaulē dzīvot.” Tomēr Daigas mātei sāka pat kāju apakšas knist. Nu, aizspiedusi vienatnē, viņa īsi un aši meitu nozvērīnās. „Kā jūs, kungs, teicāt? Mana meita jums atklāja kādu tur mīlestību?”

„Viņa ir ļoti saprātīga sieviete.”

„Bet pirmā iesāka?”

„Jā.”

„Kaut kas traks! Jūsu pienākums bija tādu resgaļa meiteni vispirms nopērt. Ak tad pirmā?”

„Viņa paskaidroja, ka esot ar māti jau vairākkārt pārrunājušas.”

„Sargi Dievs! Es būtu ieteikusi uzsmāties ar mīlestību pilnīgi svešam vīrietim?”

„Pa ceļam tā tur sagadījās. Jaunkundze apjautājās par maniem piederīgiem, un tūlīt viss tas sākās.”

„Kas sākās?” — nomniece svīzdama pārtrisuļoja. „Vai viņa jūs bīdināja?”

Slieksni pārkāpa Daiga. Ciemiņš steigza čukstēt: „Viss lai paliek starp mums!”

Nē, nemiera šausmītā māte nespēja norimt. „Meitiņ, vai drīkstī man raudzīties taisni acīs?”

„Kādēļ ne?”

„Tagad tūlīt uz vietas pasaki, kā jūs ar Ūdentīna kungu pārnācāt no stacijas mājās?”

„Mēs?” Daiga brīnījās, skatā paturēdama viesi. „Labi pārnācām, lai gan diena bija karsta un paunas smagas.”

„Ūdentīna kungs saka —”

„Kundze, ai kundze!”

„Atvainojiet, es esmu māte un man tepat uz vietas jābūt skaidrībā. Daiga, vai tiešām un kad es būtu tevi mācījusi Liepkrastu īpašnieku ievīt savos mīlas vaigos?”

„Vai,” viesis iekunkstējās, „kā nu iznāca!”

Māte: „A? vēl tu gribi mēģināt taisnoties?”

„Es neko negribu. Man ir tikai brīnums, ka —”

„Klusu! Ūdentīna kungs ir atklāts. Tā vajag. Šādas knīpas vēl mācāmas.” Māte zvēroja lielās un šaudīgās dusmās. „Tāda tu man esi! Gudri runā atklātībā, bet slepus krit vīrietim kaklā kā degusi. Nu, pagaidi, lai pastāstu tēvam!”

EDVARTS TĪTERS.

Sapņotājs silā

Zaļi egļu pirksti
Glaužas man pie vaiga.
Pārslas mirdz kā dzirkstis.
Sveķu smarža svaiga.

Klusa meža dvaša...
Tālu prom no mājas;
Sirds sit liksmāk, ašāk...
Sapņi nezina stājas.

Kaut es augt tā spētu
Kā aug egle zaļā,
Zvaigžņu mieram plūstot
Katrā viņas zarā.

Īss klusuma mirklis pašķīra Daigai ceļu. „Nedomāju, mīlais viesi, ka jūs mēdzat tik nekrietni melot. Kādu mīlu es jums atklāju?”

„Mīlu ne,” viesis, sviedrus slaucīdams, izgrūda, „to arī es nekad neesmu teicis. Es tikai ar godbijību pirmīt iesūnījos māte par to mīlestību, ko jūs piedāvājāt kapsētas malā, tas ir — izteicāt patīku uzpōt manu senču atdusas vietu.”

„Taisni kā kumēdiņš! Tā nav nekāda mīlestība, bet tikai pienākums.”

„Es tomēr to turu par visskīstāko mīlestību.”

„Laikam es šorīt te palikšu aplama,” māte noteica un metās no virtuves ārā. Arī Daiga, augumu lepnī celdama, izgāja.

„Divaini cilvēki,” viesis nojurdēja, „pa visam jocīgi izdarījās.” Un līdzīgi sievietēm arī viņš uzgrieza muguru nelaimes vietai — Liepkrastu virtuvei.

2.

Kā vālodze smūdra bērza galotnē šūpōjās Jāņu nakts, Gaisu bīdīja auglības elpa. Šai laikā, kad saule, nogājusi lokainu ceļu ziemeļos, it kā attapās, arī cilvēku

gaitās norisa nejausi pagriezieni, vai arī tās apstājās. Atkal viena vasara pārsvērās otrā pusē. Un neviens cita gadskārta taču nelikās tik īsa. Tādēļ arī cietsirdzi un atturības alcēji šai teiksmainajā saulgriežu naktī kļuva kvēlasinīgāki, nebēdā pacēla miestīņa kausus un sumināja dzīvi.

Kā vālodzes tērpa mirdzums nostājās ziemeļa apvārsnis. Likās, ka arī šai pavakarē, tāpat kā lapkrišņa veļainēs, ap cilvēku mājokļiem pastaigājās zemes ņemtu ļaužu saimes, neredzamas iejaucās liksmotāju pūļos, kuņģu gaviles kopā ar dzīvajiem plīvoja starp uguns dzirkstelēm.

Kā vālodze vītolu pazarēs tovakar šaudījās Daiga. Pēdējās dienās šis tas bija noticis, bet ne jau viss katrām jāzina. Viņa tikai skubināja mājiniekus ašāk saposties, lai Liedagu tēm neliktu pārāk ilgi nogaidīties.

Lai gan Ūdentīna kungs bija saņēmis īpašu aicinājumu, viņš tomēr līdz pēdējam brīdim izturējās tik vienaldzīgi, ka vēl neviens skaidri nezināja, ies vai neies. Pie tam ar mājas sievietēm bija pagadījies otrs nepatīkams pārpratums. Tas bija devis galīgo mājienu. Nekāda pretmīla jeb mīlestība no Daigas puses nebija sagaidāma, izņemot tikai to „šķīsto siržu mīlestību”, kas liekama blakus puķei uz Liepkrastu senču kapiem. Tas un atskabargainas dusmu svēdras stindzināja augumu. Vēl, zināms, viņš nebija neko tādu runājis ar Daigas tēvu, bet vai viņš sāks citu valodu? Tai ziņā it visi mājinieki, droši vien, noturēja vecīgo mīlnieku par muļķi un aplami un apsmēja aizmugurē. bet galā tā taču bija viņu pašu lieta. Ja gribēja Liepkrastos dzīvot ilgāk par vienu gadu, tad vajadzēja censties ar viņu pienācīgāk apieties.

„Kungs, ē, kungs,” Daigas māte ierunājās, „jums taču vēl basas kājas!”

„Savās mājās drīkst pavadīt vakaru arī baskājis.”

„Ak tad jūs ne?”

„Nē.”

„Pat krustdēla lūgums nelīdz?”

Ūdentīns nokreksēja. „Nu, ko tas puika savā neapdomīgā bīzelībā izdarās, par to neviens vecais nevar atbildēt, šovakar pie sevis uzaicinātu visas pagasta skaistules, ja tikai tēvs ļautu.”

Vispārī abām istabām aizšķīnda Daigas smiekli. Ūdentīna kungu vairs tie nesatrauca, jo viņš bija apcietējies.

„Varbūt jums neērti ar nomniekiem iet vienu ceļu?” Jūza tēvs atsāka pusraudulīgā noskaņā. „Varbūt jums kauns?”

„Jā, man drusku ir gan kauns, ka jūs ejat pie cilvēkiem, kas manu tēvu gribēja pazudināt. Bet līdz šai dienai Liepkrastus viņi nav ieguvuši un neiegūs. Tas nenotiks arī pēc manas nāves. Vēl laika pietiek, lai es nokārtotos ar visu pēc sava prāta.”

Nomnieks vēl pazemīgāk cēla balsi. „Vai mēs ietu? Paši redzat, nerunājot par mašīnām, mums nav pat visu vajadzīgo darbarīku. Ja neiesim, ja atturēsīmes, kādu se-

ju kaimiņš rādīs jau nē un aizparīt? Tālabad, Liepkrastu saimnieks, mums ir jāiet, kaut negribot."

"Ejiet, ejiet! Kam lieki vēl taisnojieties?"

"Es arī neko. Gribēju tikai lūgt. Kad nu jūs paliekat mājās, tad varbūt arī matīsiet, kad dažam svešniekam varbūt pagadās te iekļīst."

"Siera šķivis paliks galdā," nomniece piebilda, "un turpat būs atrodama alus krūze."

"Labi, labi, bet manis dēļ tā krūze tur var stāvēt gadu," pilsētas cilvēks teica, lai gan visiem bija zināms, ka viņš nebija vienaldzīgs pret alu.

"Vismaz pacienājiet līgotāju! Jāpu nakts. Visas durvis turamas vajā. Varbūt kalna kaimiņš atnāk. Dzīvojiot tad nu šīs sīktās naksniņas svīdumu laimīgi!"

Tiklīdz viņi pavēra āra durvis, pretim šalkoja spēka pilna dziesma. Bija atnākuši valgstieši. Mēmais turēja gaisā paceltu lāpu, nemitīgi to vēcināja un izgrūda pa šnācienam, bet īrnieks paņēmis armonikas un ar tām tad papildināja dziedātājus tais vietās, kur balsis kļuva vāriņākas.

Nevarēja teikt, ka it sevišķi vecie Kalvi nebūtu par šādu pagodinājumu acumirkli ielīksmoti. Lai kāda šiem kaimiņiem slava, tomēr atnākuši tie bija, līdz nesdami kuplus cienavas saipus, alus mucu un it sevišķi dziesmainās sejas. Katrs turēja veltes vainagu rokā, tikai nevarēja izprast, kādēļ tie pagaidām atturējās rotāt liepkraus tiešu galvas. Drīzi tas noskaidrojās, taču reizē ar to brīdi izgaiss mājiniekos saceltais līksmes briedums.

Kā mājiēna skarti, gandrīz visi reizē pārtrauca dziesmu, un Pelēciene, it kā apsmai-

dīdama, iejautājās: „Val Liepkraus saimnieks mājās?”

Atsaucēs nomnieks. Vai tad šo neredzot? Pelēciene pārļaida skatu. „Es gan te redzu citus visus pilnvarniekus, tikai ne īsto Liepkraus saimnieku.”

Juza tēvs, likās, atcerējās Jurga dienu un kļuva stūjains. „Pa šim durvīm ved taisnākais ceļš. Klausu kārtā labots. Un redzams arī dzīvojamās ēkas plānā.” Tūdaļ viņš sacēla augumu spēkā un, vingrā soli iedams, pāršķīra līgotāju pūli divi daļās. Priekšējām gājējam sekoja pārējie. Slīdēdama blakus mātei, Daiga pamanīja puskrēslainajā gaismā, cik savādi tobrīd iespīguļojās Aleksandra acis, ozollapu vainaga paēnā. Viņš it kā gribēja kaut ko teikt, bet kautrība atturēja.

Pēc brītiņa kaut kur tumsā atskanēja Liepkraus nomnieka vārds: „Ar tiem kaimiņiem mums nekad nebūs pa ceļam.”

Aleksandrs sarāvās kā smeldzē.

3.

Liedagu nams zalgoja spožās ugunīs. Pa visiem logiem cirtās nakti apgaismojuma svītras, atgādinādamas it kā ūdens dzīvnieka taustekļus kaut kur teiksmainā dziļjūras dibenā.

Gar ežmajiem pieplūkuši madaru vīgriežu klēpjus, Liepkraus laudis palēnām tuvojās stiklainajam namam. Klusums. Laikam gan viņi pārāk gaidīja ciemiņus. Pa gala logiem izšāvusies gaismas strūkļa sitās tālāk pār pagalmu tumsā, atsegdama skatam kaut ko negaidītu.

„Māt,” Liepkraus nomnieks čukstēja sa-
traukti, „kas gan tie par nezvēriem tur spē-
guļo?”

Jā, tur bija apstādināti trīs automobiļi; visu četru līgotāju acis atspoguļodami nelāga nojautas. Vēl pāris soļu, un viņi ieraudzīja vispār īstai rotātu galdū. Neviena cilvēka. Varbūt taisni kaimiņus vēl gaidīja? Nama viņā galā, ko aizņēma plaša viesistaba, bija dzirdamas neuzbāzīgas valodas. Paejot vēl mazliet tālāk, parādījās cita seja aiz citas. Un arī novērotāji cits pēc cita stājās, sastinga. Kas gan par ciemiņiem tie varētu būt? Pāris vecāku kungu ar dāmām, bet vairums jauniešu. Arī te mājinieki nebija redzami.

„Diez, kur pašu laudis nolīduši?” Daigas māte apspiesti iečukstējās. „Laikam gan virtuvē.”

„Klusāk!” Juris izsaucās, pats neelpodams. „No pagraba viens nāk.”

Likās, tā bija pati saimniece. Daigas māte jau grasījās traukties uz priekšu, skaļi uzsaucot — mīļā, bet pārējie viņu norāja. Vēl vajagot slepus novērot un izzināt, šie esot mīļi gaidīti, vai varbūt nebušot nodevīga pat piepalīdzība virtuvē. Tā viņi visi, izņemot tēvu, pavirzījās pret virtuves loģu. Pēdējais bija no apakšas līdz pusei aizklāts, tā ka nevarēja ļabi sākatīt pat darbinieku sejas. Toties dzirdamas bija balsis, un viņi uzmanīgi klausījās: vismaz Vija ar māti un Arvi strādāja virtuvē.

„Vai tu tas esi?”

Juza tēvs pārbaidīts pagriezta galvu sāpus. Nemanot pienācis bija pats Liedagu saimnieks.

„Kam neej namā?”

„Mēs jau gan visi atnācām,” Juza tēvs šļuspstēja, „bet es nezīnu, jums tik daudz lepnu ciemiņu.”

(Turpinājums sekos.)

RADIOFONA PROGRAMMA

SVĒTDIEN, 24. JANVĀRĪ

5.00—6.15 Vācu kaņavīriem. 6.15 Hamburgas ostas koncerts. 6.45 Ziņas latv. v. 7.00 Ziņas v. v. 7.10 Hamburgas ostas koncerts. 8.00 Mūzika svētdienas ritā. 8.30 Vingrošana bērniem. 8.45 Ziņas v. v. austrumiem. 9.00 Vācu meistari mūzikā un literatūrā. 10.00 Ziņas v. v. 10.10 Dievkalpojums. 11.10 Mazs orķ. koncerts. 11.30 Nedēļas politiskā raidāmā. 11.45 Vācu māksla un gars. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. Pēc tam: Vācu tautas konc. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Ziņas v. v. austrumiem. 14.30 Bērniem — raidāmluga. 15.00 Latv. mūzika un liter. M. Vētra, A. Miķelsons, Vitola trio un rad. koris. 16.00 No Berlīnes. 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. No Berlīnes. 18.00 Berlīnes filharmoniku koncerts. 19.00 Ziņas no kaņalaika. 19.15 Preses apskats. 19.30 Latv. brīvpr. kaņavīru pusstunda. 20.00 Ziņas v. v. 20.15 Vakara koncerts I. Dr. Helmuth's Thierfelder's un Jennie Thillot a. 21.00 Ziņas latv. v. 21.15 Vakara konc. II. 22.00 Ziņas v. v. 22.20 Deju mūzika. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

PIRMDIEN, 25. JANVĀRĪ

8.00 Viru sekstets un skaņu plates. 8.30 Mūzika. 11.30 Darbam un mājai. 14.30 Koncerts. E. Karlsonē-Kukaine, A. Dzirkale-Cenne un V. Stūresteps. 15.30 Skaņu plates. 16.00—18.00 Laika kavēklis. Latv. brīvprāt. kaņavīru pūt. orķestris. 17.15 Mūzika (turp.). 18.30 Jautra kaņ. stunda. 19.00 Priekšlas. cikls: Mūsu kaņaspēks. 19.15 Ziņas no kaņalaika. 19.30 Mūzika. 19.45 Polit. priekšlasījums. 20.15—21.00 Rīga: No Berlīnes. 20.15—21.00 Madona, Kuldīga un Liepāja: Raidāmluga. 21.15 No Berlīnes. 22.15 Sports ziņas fronteī v. v. 22.20 Nāk. dienas

prognozē un sporta ziņas latv. v. 22.30 Kamermūzika. 23.00—24.00 Deju mūzika.

OTRDIEN, 26. JANVĀRĪ

11.30 Bērniem dziesmuspēle. 14.30 Vācu mūzika un literatūra. 15.30 Skaņu plates. 16.00 Pēcpusdienas mūzika. Kaņ. deju kapella. V. Liepiņa-Zaķis. Skaņu plates. 17.15 Kaņav. deju kapella, mandol. orķestris. 18.30 Kaņ. stunda. 19.15 Ziņas no kaņalaika. 19.30 Mūzika. 19.45 Preses un rad. polit. apskats. 20.15 No operu pasaules I. 21.15 No operu pasaules II. 22.20—24.00 Mūzika laika kavēklis. 0.15 Latv. brīvpr. kaņ. pusstunda. 0.45 Nobeigums.

TREŠDIEN, 27. JANVĀRĪ

11.30 XXXI Darba pārtraukuma koncerts. M. Vintere, A. Priednieks-Kavara, M. Ivanovs un rad. deju kapella. 14.30 Jautras melodijas un anekdoti. 15.30 Skaņu plates. 16.00 Solistu koncerts: A. Vanags, V. Kviesis un N. Pese. 17.15 Pēcpusdienas koncerts. 18.30 Latv. brīvpr. kaņavīru pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu kaņ. flote. 19.15 Ziņas no kaņalaika. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskis priekšlasījums. 20.15 Viegla vakara mūzika. 21.15 Tautiska mūzika. Ansamblis Sidrabene, balal. orķ. un skaņu pl. 22.20 Kamermūzika. Atsk. A. Haagen's. 23.15 Deju mūzika.

ČETURTDIEN, 28. JANVĀRĪ

11.30 Darbam un mājai. 13.25 Vācu un ital. apm. konc. 14.30 Latv. mūzika un liter. J. Ģermanis un rad. koris (Pumpura un Auseļa dzej.). 15.30 Skaņu plates. 16.00 Pēcpusdienas mūzika. 17.15 Latv. komand. pūt. orķ. konc. 18.30 Jautra kaņavīru stunda. 19.00 VI Simfoniska's koncerts. Paul's Schmitz's no Leip-cigas, Margarete Kubatzki. 20.15 VI Simfoniskais koncerts (turp.). 21.15 Deju mūzika.

24. I—30. I GALVENAIS RAIDĪT. RĪGA, RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA, LIEPĀJA

22.20 Deju mūzika (turp.). 23.15 Mūzika laika kavēklis. (No Berlīnes.)

PIEKTDIEN, 29. JANVĀRĪ

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Bērniem raidāmluga. 15.30 Skaņu plates. 16.00—18.00 Pēcpusdienas mūzika I. 17.15 Pēcpusdienas mūzika II. 18.30 Solistu koncerts (E. Zariņa un A. Dunkels). 19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu aviācija. 19.15 Ziņas no kaņalaika. 19.30 Mūzika. 19.45 Raksti no laikrakstiem. 20.15 līdz 22.00 Skaņu dzirnavas. 22.20 Kamermūzika. Ludwig'a van Beethoven'a darbi. 23.15 Viegla mūzika. 0.15 Latv. brīvpr. kaņav. pusstunda. 0.45 Skaņu plates. 1.00 Valsts programma. 2.00 Nobeigums.

SESTDIEN, 30. JANVĀRĪ

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Raidāmluga 15.30 Skaņu plates. 16.00 Pēcpusdienas koncerts I. 17.15 Pēcpusdienas koncerts II. 18.30 Jautra kaņavīru stunda. 19.15 Ziņas no kaņalaika. 19.35 Mūzika. 19.45 Preses un rad. polit. apskats. 20.15 No Berlīnes. 21.15 No Berlīnes. 22.20—24.00 Deju mūzika.

KATRU DARBDIENU.

5.00 Vācu kaņavīriem. 6.15 Vingrošana. 6.30 Mūzika. 6.45 Ziņas latv. v. 7.00 Ziņas v. v. un konc. 8.00 Mūzika. 9.00 Ziņas v. v. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25—11.30 Pārtraukums. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. 12.45 Mūzika. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Landesdienst Ostland. 15.00 Virspav. ziņ. lēns atkārtojums un īsas ziņas. 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 18.00 Aktualitātes. 20.00 Ziņas v. v. 21.00 Ziņas latv. v. 22.00 Ziņas v. v. 23.00 Landesdienst Ostland. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

LIELA NESAPRAŠANA

Staļins: „Ko tas nozīmē, ka mēs visu laiku visās frontēs ejam uzbrukumā, bet vienmēr un visur mūs atsit ar smagiem zaudējumiem un mēs kā neliekam, tā neliekam uz priekšu?”
Komisārs: „Es arī nesaprotu, biedr Staļin, kā tas vāciešiem neapnīk!”

Dzīves mākslinieks.
 „Vajag prast dzīvot. Ja es izdaru kādu muļķību, es pats pirmais par to pasmejies un citiem vairs nav man ko pārnest.”

„Pareizi gan, citiem atliek tikai apskaut jūsu bezgala jautro dzīvi!”

Skolā.
 „Jānīt, saki, kādi zobi cilvēkam nāk pēdējie?”

„Zelta, skolotāja kungs!”
Viņa dēļ.

„Kā jūs gribat, lai jūs gleznoju — frakā vai kažokā?”
 „Manis dēļ jums nav galva

jālauza: varat mierīgi paturēt mugurā to pašu nosmulēto paltraku.”

Viesnīcā.
 „Kā jūs man pasniedzat tik mazu kotletīti?”

„Ediet vien, to pašu neapēdīsiet!”

Beigas.
 Viņa raksta: „Pēc tā, ko es par jums dabūju zināt, starp mums visam beigas! Lūdzu sūtīt atpakaļ visas manas vēstules!”

Viņš atbild: „Lai notiek! Savas vēstules varat meklēt „Izejvielas” noliktavās.”

JAUNA DZIESMA VECĀ MELDĪNĀ

Atkal nogremdēta vesela karavāna tankkuģu.

Tas gan var satriekt brašos jūras vilkus,
 Alliek skumt, tikai skumt abiem šiem!..

(„Orbis”)

ILLÜSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TUBELIS. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagner'a (Dzirnavu) ielā 57. Tālruni: izdevējs 34692, atbildīgais redaktors 34654, redaktors 22588, redakcija 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf. Nākošais numurs iznāks 29. janvārī.

Slavenība.

„Divdesmit piecus gadus es mocījos ar rakstniecību, līdz pārliecinājos, ka tas nav mans īstais arods.”

„Un tad jūs beidzāt rakstīt?”
 „Kur nu vairs! Es jau biju kjuvis slavens...”

Satikšanās.

Viņi norunā satikšanos pie lielā pulksteņa.

„Tātad rīt pulksten sešos!” viņa saka.

„Es būšu noteiktā laikā, bet ap kuru laiku es jūs varētu tur sagaidīt?” jautā viņš.

Viņa saprot.

„Kādēļ tu nesauci palīgā, kad tas kareivis tevi skūpstīja?”

„Kaļavīram palīdzība nebija vajadzīga.”

Ģenijs.

„Kā jūs domājat, maestro, vai ģeniālitate ir iedzimta īpašība?”

„Nezinu, kundze, man nav bērnu.”

Pietiek ar ēzeli.

Provinces teātrī bēdīgs aktieris uz skatuves kliež: „Zirgu! Pus ķēniņvalsti par vienu zirgu!”

Skatītājos kāds atsaucas: „Vai ar ēzeli jums nepietiktu?”

Aktieris priecīgi paskatās zālē un atbild: „Jā, nāciet tik šurp!”

Istajā vietā.

„Es nezinu, kur toreiz bija mana galva, kad es nolēmu tevi precēt?”

„Uz mana pleca, mīlais!”
Uz vieslībām.

„Mīļā, vai tu jau esi saposusies?”

„Pilnīgi, mīlais, vēl tikai cepure jāuzliek.”

„Labi, pa to laiku es ieskriešu pie friziera noskūties.”

Lūgums lasītājiem.

Kāda Amerikas avīze, kas parasti ļoti sīki aprakstīja visādus nelaimes gadījumus, kādu dienu ievietoja savās slejās sādu lūgumu lasītājiem: „Visus mūsu lasītājus, kas pirmo kāda auto izbraukuma parasti iestēpnās ar degvīnu, laipni lūdzam jau laikus piesūtīt redakcijai savas ģimenes, uzdodot arī svarīgākos biogrāfijas datus. Tādā kārtā mūsu līdzstrādniekiem aiztaupīsies pūles apstaigāt slimnīcas un morgus pēc nelaimes gadījumiem, kuŗos jūs būsit cietuši.”

Agrs sākums.

Zībenfricis tuvojas nepazīstamai skaistulei.

„Jaunkundz, man šķiet, mēs varētu būt ļoti draugi!”

Jaunkundze dod viņam vērtīgu pīķi.

„Veļns un petroleja, mūsu ģimenes dzīve sākas jau priekš kāzām!” konstatē Zībenfricis.

Nelaime.

„Nāc, Ernestīne, mums jāpastedzās!”

„Tūlīt, es tikai meklēju savu lietussargu.”

„Nemeklē, es to vakar iedevu Čāčīnas kundzei.”

„Tad tas skaistais lietussargs pagalam!”

„Kā tā, vai tad viņa neatdos?”
 „Tas ir viņas!..”

Pieradis.

Pēkšņi frontē kaļavīru grupas tuvumā sprāgst mīna. Visi salecās, tikai Zeguzīte paliek mierīgs.

„Tu laikam gan jau sen esi frontē, ka tā pieradis?”

„Nē, bet man mājā ir pieci bērni.”
Šņācenis.

Mazais Zājirņu Jurītis dūšīgs zēns, bet vēl mokās ar valodas grūtībām. Viņš grib dziedāt „Čuči, guli, lāča bērns,” bet nekā nepadodas ē skāpa. Māte līdz apnikumam māca:

„Jurciņ, saki čē, saki čī, saki čā!”
 Zājirnis uzmet abiem smīnīgu skatu.

„Ko smeļies? Būtu labāk pamācījis bērnam, kā jāizrunā čē!”

„Bērnam var iemācīt tikai to, ko pats zina. Vai tu zini, kas ir čē?”

„Tas ir tāds burts.”

„Nekā nebija! Č ir fonētiskā dentālā afrikāta, kur vienā kopartikulācijā saplūdis dentālais nebalssīgais slēdenis t ar alveolāro priekšmēles šņāceni š.”

„Vai tētiņi lunā tģjānītķi?” ieinteresējās Jurītis.

„Jesim, Jurciņ, tētis šodien ir šņācenis!”

Zājirņa kundze aizved Jurīti, bet Zājirnis noliek pie malas grāmatu izdvēsdams:

„Skaties nu vēl konversācijas vārdnīcā: atkal es tas vainīgais!” K. K.

Draugi.

„Ar ēzeļiem es nerunāju!”
 „Bet es labprāt, tādēļ neskrejiet prom!”

BALTĀ NAMA ENĢELIS

Balts enģelis šis virs pēc skata,
 Bet melniem viņam mute plata:
 Viņš zēl sūdzas dziesmā garā,
 Ka rauts pret paša gribu karā!

J. Dr

